

ДЖЕК ЛОНДОН

JERI: ERÄÄN KOIRAN
SEIKKAILUJA
ETELÄMERELLÄ

Джек Лондон
Jeri: Erään koiran
seikkailuja Etelämerellä

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=25293523

Jeri: Erään koiran seikkailuja Etelämerellä:

Содержание

ESIPUHE	4
ENSIMMÄINEN LUKU	8
TOINEN LUKU	17
KOLMAS LUKU	28
NELJÄS LUKU	43
VIIDES LUKU	56
Конец ознакомительного фрагмента.	69

Jack London

Jeri: Erään koiran seikkailuja Etelämerellä

ESIPUHE

Monen romaanikirjoittajan onnettomuudeksi runous ja epätosi yleisesti merkitsevät ihmisille samaa. Useita vuosia sitten julkaisin erään kertomuksen Etelämereltä. Salomonin saaret olivat tapahtumapaikkana. Arvostelijat ja kirjallisuuskatsausten kirjoittajat kiittivät kertomusta sangen kunnioitettavaksi mielikuvituksen tuotteeksi. Mutta todellisuutta, he sanoivat, siinä ei ollut siteiksikään. Tiesihän jokainen toki, ettei kähärätukkaisia ihmissyöjiä enää ollut olemassa maan päällä, vielä vähemmän ne vaeltelivat alastomina ja hakkasivat poikki toistensa ja tilaisuuden sattuessa myöskin valkoihoisten päitä.

Kuulkaahan nyt. Kirjoitan näitä rivejä Honoluluissa, Hawaijilla. Eilen jouduin Waikikin rannalla puheisiin erään muukalaisen kanssa. Hän kertoi yhteisestä ystävästämme kapteeni Kellarista. Kun olin värväyslaiva Minotalla ja jouduin haaksirikkoon Salomonin saaristossa, pelasti minut samainen kapteeni Kellar, värväyslaiva Eugeniin päällikkö. Mustaihoiset olivat katkaisseet kapteeni Kellarin kaulan, kertoi

eräs muukalainen minulle. Hän tiesi sen, sillä hän oli edustanut kapteeni Kellarin äitiä pesänselvityksessä.

Kuulkaapa lisäksi. Toissapäivänä sain kirjeen herra C.M. Woodfordilta, brittiläiseltä hallituksen asiamieheltä Salomonin saarilta. Hän oli jälleen ryhtynyt hoitamaan virkaansa oltuaan pitkäaikaisella lomalla Englannissa, missä hän oli saman tien vienyt poikansa Oxfordiin. Jos tutkii minkä yleisen kirjaston hyllyjä tahansa, niin löytää melkein varmasti kirjan, jonka nimi on »Luonnontutkija pääkallonmetsästäjain parissa». Herra C.M. Woodford on tuo luonnontutkija. Hän on kirjoittanut kirjan.

Palatkaamme kirjeeseen. Kertoessaan itsestään hän sivumennen mainitsi eräästä erikoistehtävästä, jonka hän juuri oli saanut suoritetuksi ja jota hänen Englannissa olonsa oli viivästyttänyt. Hänen oli näet ollut määrä tehdä rankaisuretki erälle naapurisaarelle ja samalla koettaa löytää muutamien yhteisten ystäviemme, erään valkoisen kauppiaan, hänen vaimonsa ja lastensa sekä valkoisen apulaisensa päät. Retki oli onnistunut hyvin, ja herra Woodford lopetti selontekonsa tapahtumasta seuraavasti: »Minua erikoisesti hämmästytti heidän kasvojensa tuskaton ja kauhuton ilme, joka näytti päinvastoin kuvastavan rauhaa ja levollisuutta.» On huomattava, että hän sanoi tämän oman rotunsa miehistä ja naisista, jotka hän hyvin tunsi ja jotka olivat olleet päivällisillä hänen kodissaan.

Monet muut ystävät, joiden kanssa olen syönyt päivällistä monina ihanina, iloisina päivinä Salomonin saarilla, ovat sen jälkeen kadonneet samalla tavalla. Ajatelkaahan. Purjehdin

teakpuisella Minota-laivalla värväämään villejä Malaitalta ja otin vaimoni mukaan. Pienoisen hyttimme ovesa oli vielä verokset kirveenjäljet muistuttamassa muutama kuukausi sitten sattuneesta tapauksesta, jolloin vietiin Minota-laivan silloisen päällikön, kapteeni Mackenzien pää. Kun purjehdimme Langa-Langaan, höyrysi sieltä ulapalle englantilainen risteilijä Cambrian, joka oli ollut pommittamassa erästä kylää.

Ei ole tarpeen puuttua tässä kertomukseni johdannossa enempiin yksityisseikkoihin, joita tiedän totisesti paljon. Toivon saaneeni teidät vakuuttuneiksi siitä, että koira-sankarini seikkailut tässä romaanissa ovat tosia seikkailuja aivan oikeassa ihmissyöjien maassa. Sillä ajatelkaahan, tuolla Minotan retkellä vaimoni ja minä tapasimme laivassa ihastuttavan villienvartijan, irlantilaisen terrierinpennun, joka oli sileäkarvainen niin kuin Jeri ja jonka nimi oli Piku. Ilman Pikua tätä kirjaa ei olisi koskaan kirjoitettu. Koira oli Minotan kelpo kapteenin omaisuutta. Niin voimakkaasti vaimoni ja minä kiinnyyimme siihen, että vaimoni Minotan haaksirikon jälkeen häikäilemättä varasti sen Minotan kapteenilta. Lisään vielä, että minä häikäilemättä hyväksyin vaimoni rikoksen. Niin paljon me rakastimme Pikua, tuota pikku koira, jonka hauta nyt on meressä kaukana Australian itärannikolla.

Minun on lisättävä, että Piku niin kuin Jerikin oli syntynyt Meringen plantaasilla Ysabelilla, joka on ensimmäinen saari pohjoiseen Floridasta, missä hallitusvirasto sijaitsee ja missä hallituksen asiamies herra C.M. Woodford asuu. Vielä lisäksi

ja lopuksi: minä tunsin hyvin Pikun isän ja äidin, ja usein on lämmin aalto läikähtänyt sydämessäni, kun olen nähnyt tuon uskollisen parin juoksevan vierekkäin pitkin rantaa. Isän oikea nimi oli Panu, äidin Timi.

JACK LONDON

Waikiki Beach, Honolulu, Oahu, T.H.

5 p: nä kesäk. 1915

ENSIMMÄINEN LUKU

Siihen hetkeen asti, jolloin mister Haggin äkkiä pisti Jerin kainaloonsa ja astui odottavan valaanpyyntiveneen perään, ei Jeri ollut uneksunutkaan, että sille saattaisi tapahtua mitään ikävää. Mister Haggin oli ollut Jerin rakas isäntä sen kuusi kuukautta kestäneen elämän ajan. Jeri ei tiennyt mister Hagginia isännäkseen, sillä isäntä-sanaa ei ollut sen sanavarastossa. Jeri oli näet sileäkarvainen, kullanruskea irlannin terrieri.

Mutta Jerin sanastossa mister Haggin merkitsi kaikkea sitä, mitä sana isäntä tarkoitti ihmisten ja koirien välisistä suhteista puhuttaessa. Mister Haggin oli sana, jonka Jeri aina oli kuullut kirjanpitäjä Bobin ja plantaasin työnjohtajan Derbyn sanovan, kun he puhuttelivat hänen isäntäänsä. Jeri oli myös kuullut niiden muutamien kaksijalkaisten vieraitten, joita silloin tällöin saapui Arangilla, puhuttelevan aina sen isäntää mister Hagginiksi.

Mutta koirat ovat koiria, ja ne ajattelevat ja rakastavat isäntiään enemmän kuin siihen oikeastaan on aihetta, koska ne arvostelevat omalla himmeällä jumaloivalla tavallaan ihmisiä väärin. »Isäntä» merkitsee heille, kuten »mister Haggin» merkitsi Jerille, sangen paljon enemmän, jopa hyvinkin paljon enemmän kuin mitä se merkitsee ihmisille. Ihminen pitää itseään koiransa »isäntänä», mutta koira pitää isäntäänsä jumalana.

Sanaa »jumala» ei kuitenkaan ollut Jerin sanavarastossa, mutta »mister Haggin» merkitsi sille samaa kuin sana »jumala»

ihmisille. Lyhyesti: mister Haggin oli Jerin jumala.

Kun mister Haggin eli jumala, sieppasi Jerin äkkiä maasta, pisti sen kainaloonsa ja astui valaanpyyntiveneeseen, jonka mustaihoinen miehistö heti kumartui airoihin, Jeri siis ymmärsi silmänräpäyksessä, että jotakin tavatonta oli alkanut tapahtua ja tunsu levottomuutta. Koskaan ennen se ei ollut käynyt Arangilla, jonka se saattoi nähdä kasvavan ja lähestyvän mustaihoisten jokaisella aironvedolla.

Vain tunti sitten Jeri oli tullut plantaasilta rantaan katsomaan Arangin lähtöä. Kaksi kertaa puolivuotisen elämänsä aikana se oli ennen saanut nauttia siitä ihastuttavasta elämyksestä. Oli totisesti riemullista juoksennella edestakaisin valkoisella hietikoksi murenneella korallirannalla Panun ja Timin huolehtivan valvonnan alaisena ja ottaa osaa rannan hyörinään, vieläpä itse vilkastuttaa sitä.

Ennen kaikkea siellä sai hätyytellä mustaihoisia. Jeri oli kasvatettu vihaamaan näitä. Sen ensimmäiset havainnot maailmassa, jotka se oli tehnyt pienenä vikisevänä penikkana, olivat opettaneet sille, että Timi, sen äiti, ja sen isä Panu vihasivat mustaihoisia. Mustaihoinen oli jokin, jolle täytyi murista. Mustaihoinen, ellei se ollut talon väkeä, oli jokin, johon täytyi tarrata hampain ja jota piti purra ja raastaa, jos se uskalsi tulla asuinrakennusten piiriin. Timi teki niin. Panu teki samoin. Ja siten ne palvelivat jumalaansa mister Hagginia. Mustat olivat kaksijalkaisia alamaisolentoja, jotka ahersivat ja raatoivat kaksijalkaisten valkoisten herrojensa hyväksi, asuivat

syrjässä työläisparakeissa ja olivat niin alhaisia, etteivät saaneet yrittääkään herrojensa asunnon lähelle.

Mustien metsästäminen oli seikkailua. Sen Jeri oli päässyt käsittämään kohta kun oli oppinut pysyttelemään jaloillaan. Jokainen koetteli onneaan. Niin kauan kuin mister Haggin tai Derby tai Bob oli lähellä, pysyttelivät mustat pakosalla. Mutta oli aikoja, jolloin valkoiset herrat eivät olleet lähettyvillä. Silloin oli parasta varoa mustia. Metsästää uskalsi vain erikoisen varovaisesti. Sillä valkoisten herrojen silmän välttäessä mustat eivät ainoastaan luoneet tuimia katseita ja murisseet, vaan jopa ahdistivat nelijalkaisia koiria kivillä ja puukalikoilla. Sillä tavoin Jeri oli nähnyt äitiään pahoinpideltävän, ja ennen kuin se oli oppinut varomaan, myöskin sitä oli korkeassa ruohikossa, kun kukaan ei nähnyt, mukiloinut musta Godarmy, jonka rinnalla riippui kookoskuitunauhalla kaulaan sidottu pyöreä posliininen pallo. Enemmänkin. Jeri muisti toisenkin ruohikkoseikkailun, jolloin se ja sen veli Miksi olivat tapelleet Owomin, erään toisen mustan miehen kanssa, jonka tunsi rinnalla riippuvasta herätyskellon hammaslaitaisesta rattaasta. Miksi oli saanut niin ankaran iskun päähänsä, että sen vasen korvalehti oli näivettynyt ja kuihtunut ylöspäin kääntyneeksi tötteröksi.

Vieläkin enemmän. Sillä oli ollut Tupu-niminen veli ja Kati-niminen sisar, jotka olivat kadonneet kaksi kuukautta sitten ja lakanneet olemasta. Suuri jumala mister Haggin oli kääntänyt plantaasin ylösalaisin. Viidakko oli tutkittu. Puolta kymmentä mustaihoista oli ruoskittu. Ja kuitenkin mister Hagginin ei

ollut onnistunut selvittää Tupun ja Katin katoamisen salaisuutta. Mutta Panu ja Timi tiesivät sen, ja Miksi ja Jeri myöskin. Neljän kuukauden ikäisinä Tupu ja Kati olivat joutuneet parakin keittopataan, ja niiden nuoruuttaan pehmeän nahkan oli tuli tuhonnut. Jeri tiesi tämän ja samoin sen isä, äiti ja veli, sillä ne olivat tunteneet epäilyttävää palaneen katkua, ja siitä raivostunut Panu oli hyökännyt Magonin, asiapojan, kimppuun, niin että mister Haggin oli sitä nuhdellut ja kurittanut, sillä mister Haggin ei ollut hajua tuntenut eikä ymmärtänyt, ja hänenhän täytyi aina pitää kuria talonsa asukkaitten keskuudessa.

Mutta mustaihoisten vainoaminen rannalla ei ollut vaarallista silloin, kun mustaihoiset, joiden palveluaika oli päättynyt, tulivat sinne tavaralaatikot pään päällä mennäkseen Arangille. Vanhat velat voitiin silloin maksaa, ja se olikin viimeinen tilaisuus, sillä Arangilla lähteneet mustaihoiset eivät milloinkaan palanneet. Vähän aikaisemmin tänä samana aamuna Timi oli kostanut erään Lerumielta saamansa salaisen selkäsaunan: Se oli iskenyt hampaansa tämän paljaaseen pohkeeseen ja laahannut hänet potkuista huolimatta tavaralaatikkoineen päivineen veteen ja nauranut sitten hänelle varmana mister Hagginin suojeluksesta, sillä mister Haggin vain irvisteli välikohtaukselle.

Arangilla oli myöskin tavallisesti vähintään yksi viidakkokoira, jolle Jeri ja Miksi saattoivat rannalta käsin haukkua kurkkunsa käheiksi. Panu, joka oli melkein airedalenterrierin kokoinen ja aivan yhtä rohkea – Tom Haggin nimittikin sitä Panu Väkeväksi – oli kerran ottanut kiinni

sellaisen luvottomasti rannalle tunkeutuneen viidakkokoiran ja antanut sille verrattoman löylytyksen, johon Jeri ja Miksi sekä Tupu ja Kati, jotka silloin vielä elivät, olivat ottaneet osaa kimakasti haukkuen ja kipeästi pureskellen. Jeri muisti aina koiran karvojen huumaavan hajun, joka oli täyttänyt sen suun, kun se kerran oli saanut oikein kunnolla puraistuksi. Viidakkokoirat olivat koiria – Jeri tunsikin ne sukulaisikseen – mutta ne eivät olleet sen omaa ylhäistä rotua vaan huonompia ja halvempia, aivan niin kuin mustaihoiset olivat mister Hagginiin, Derbyyn ja Bobiin verrattuina.

Jeri ei enää katsellut lähestyvää Arangia. Timi, joka ennenkin oli menettänyt lapsiaan, istui rantahietikolla etukäpäliä vedessä ja ulvoi surusta. Jeri tiesi, että se suri häntä; siksi emon suru koski kipeästi vaikka epämääräisesti sen tunteelliseen, intohimoiseen sydämeen. Mitä kaikki tämä ennusti, siitä se ei tiettänyt muuta, kuin että sitä oli kohdannut onnettomuus, suuri onnettomuus. Kun se katsoi karkeakarvaista ja surunmurtamaa äitiään takanaan, se saattoi nähdä Panun liehuvan huolestuneena tämän ympärillä. Sekin oli karkeakarvainen, niin kuin Miksi ja niin kuin Tupu ja Kati olivat olleet; Jeri oli ainoa sileäkarvainen koko perheestä.

Tom Haggin tiesi, vaikkei Jeri sitä tiennyt, että Panu oli kuninkaallinen rakastaja ja verrattoman hyvä aviomies. Jeri saattoi ensimmäisinä elämyksinään muistaa, kuinka Panu ja Timi juoksivat vieretysten mailimääriä pitkin rantoja tai kookospalmukujanteita, molemmat naurussa suin ja pelkkänä

riemuna. Kun ne olivat ainoat koirat sen veljien ja sisaren sekä muutamien vieraitten viidakkokoirien ohella, jotka se tunsu, ei sen mieleen juolahtanutkaan muuta mahdollisuutta, kuin että sellainen oli yleensä koira-aviopuolisojen tapa. Mutta Tom Haggin tiesi, ettei sellainen ollut tavallista. »Jalon rodun tuntomerkki», hän selitteli selittämistään innostuneena ja silmät ihailusta kosteina. »Tuo Panu on ritari, se on nelijalkainen ritari, ihminen eikä koira, niin neljä jalkaa kuin sillä onkin. Ja siinä on voimaa! Sen suku ei sammu tuhannessa polvessa – siitä menen vaikka valalle... Entä sen selvää järkeä ja ystävällistä, rohkeaa sydäntä!»

Panu ei ilmaissut ääneen suruaan, mikäli se sellaista tunsu, mutta sen liehuminen Timin ympärillä osoitti, miten se otti osaa tämän tuskaan. Miksiin taas äidin suru oli tarttunut, ja se istui äitinsä vieressä haukkuen vihaisesti kasvavan välimatkan yli, ikään kuin se olisi haukkunut jotain viidakossa hiipivää vaaraa. Sekin sattui Jerin sydämeen vahvistaen sen aavistusta, että tuntematon kolkko kohtalo odotti sitä. Kuuden kuukauden ikäiseksi Jeri tiesi sangen paljon ja sentään hyvin vähän. Se käsitti, miksi Timi, joka oli viisas ja urhoollinen koira, ei noudattanutkaan sydämensä kehoitusta, juossut veteen ja uinut sen luokse. Timi oli suojellut Jeriä niin kuin naarasleijona silloin, kun iso *puarka*, mikä Jerin sanastossa edusti vinkumisen ja röhkinän ohella sanaa sika, oli koettanut syödä sen korkeapaaluisen asuinrakennuksen nurkan alta, missä se oli kyyröttänyt. Naarasleijonan tavoin

Timi oli hyökännyt kokkipojan kimppuun, joka oli lyönyt Jeriä kepillä karkottaakseen sen keittiöstä. Se oli värähtämättä ja valittamatta ottanut vastaan napakan kepiniskun ja sitten löylyttänyt mustaihoisen pahanpäiväisesti keittiön patojen ja pannujen keskellä, kunnes mister Haggin laahasi sen pois moitittuaan sitä ennen kokkipoikaa siitä, että tämä oli uskaltanut nostaa kätensä jumalan omaa nelijalkaista koiraan vastaan.

Varmuus siitä, ettei ollut ainoastaan sopimatonta vaan myöskin vaarallista mennä veteen, missä liukui ja meloi äänettömästi milloin vedenpinnalla, milloin sukeltaen esiin syvyyksistä suunnattomia, suomuisia hirviöitä, isokitaisia ja hirmuhampaisia, jotka olisivat nielaisseet koiran silmänräpäyksessä ja yhtä helposti kuin mister Hagginin kanat nielivät jyviä.

Jeri oli usein kuullut isänsä ja äitinsä haukkuvan turvallisella hietikolla raivoaan noita hirmuisia veden eläviä kohtaan, kun ne huomasivat lähellä rantaa vedenpinnalla ajelehtivan puunrungon näköisen esineen. Krokotiili-sanaa ei ollut Jerin sanastossa. Se oli kuva, kuva ajelehtivasta puunrungosta, joka oli erilainen kuin muut puunrungot sikäli, että se oli elävä.

Jeri tiesi todellisuudessa enemmän krokotiileista kuin ihmiset yleensä. Se saattoi vainuta krokotiilin kauempaa ja tarkemmin kuin yksikään ihminen, tarkemmin kuin suolaisen veden äärellä tai viidakossa asuva villi. Se tiesi, milloin laguunista noussut krokotiili makasi hiljaa ja liikkumatta, kenties uneen vaipuneena sadan jalan päässä viidakon pehmeässä ruohikossa.

Ja kuitenkin oli niin paljon sellaista, mitä Jeri ei tietänyt. Se ei tietänyt, kuinka suuri maailma oli. Se ei tietänyt, että Meringen laguuni, jonka takana oli korkeita, metsäisiä vuoria ja jota edestä suojasivat korallisaaret, ei ollut koko maailma. Se ei tietänyt, että Meringe oli vain pieni murto-osa isoa Ysabelin saarta, ja tämä taas vain eräs tuhansista muista Salomonin saarten saarista, joista monet olivat sitä isompia ja jotka ihmiset merkitsivät kartoillaan vain joukoksi pilkkuja äärettömän Tyynen valtameren läntisellä ulapalla.

Tosin oli olemassa jokin toinenkin paikka jossakin muualla, tuolla kaukana, jota Jeri himmeästi aavisteli. Sieltä tuli olentoja, joita ennen ei ollut olemassa. Oli tavallista, että Meringen plantaasille äkkiä ilmestyi kananpoikia, sikoja ja kissoja, joita se ei ollut koskaan ennen nähnyt. Kerran oli sinne ilmestynyt myös outoja, nelijalkaisia, sarvekkaita ja pitkävillaisia eläimiä, joita ihmiset nimittivät vuohiksi.

Samoin ilmestyivät mustaihoisetkin jostakin tuntemattomasta paikasta – Jerin oli mahdoton tietää mistä – täysikasvuisina aivan yhtäkkiä Meringen plantaasille, jossa ne kuljeskelivat lannevaatteet vyötäisillään ja luuneula pistettynä nenän läpi, ja mister Haggin ja Derby ja Bob panivat ne töihin. Äkkiä ne taas katosivat. Jeri ymmärsi että niiden tulo ja katoaminen liittyivät jotenkin Arangin tuloon ja lähtöön.

Ja Arangille meni Jeri tänä hehkuvan kuumana troppiikin aamuna valaanpyyntiveneellä mister Hagginin kainalossa sillä välin kuin rannalla Timi valitti tuskaansa ja lapsellisen

tietämätön Miksi haukkui nuoruuden ikuista taisteluvaatimusta
Tuntemattomalle.

TOINEN LUKU

Valaanpyyntiveneestä pääsi Arangin teakpuiselle kannelle vain yhtä porrasta myöten alahangan puolelta, ja Tom Haggin nousi sitä myöten kevyesti Jeri kainalossa. Kannella hälisi outo väkijoukko. Tom Hagginille ja kapteeni Van Hornille se oli kuitenkin aivan jokapäiväinen näky.

Arangi oli pieni, ja siksi sen kannella oli hyvin vähän tilaa. Se oli alunperin rakennettu huvipurreksi, ja siksi sen pienoisosat olivat messinkiä, naulat kuparia, nostoköli pronssia ja helat raudoitettut, ja se oli vesirajaan saakka päällystetty kuparilevyillä. Nyt se oli myyty Salomonin saarille mustien orjien hankkimista varten. Laissa tätä ammattia kuitenkin kunnioitettiin nimityksellä »työväen värväys».

Arangi oli värväyslaiva, joka kuljetti mustaihoisia ihmissyöjiä kaukaisilta saarilta työhön uusille plantaaseille, missä valkoiset miehet muuttivat kosteaa ja ruttoista suota ja viidakkoa hedelmällisiksi ja uljaiksi kookospalmupuistikoiksi. Molemmat Arangin mastot olivat Oregonin seetriä, kuumalla parafiinillä kiilloitettut ja niin sileiksi hangatut, että ne auringon hehkussa loistivat kellanruskeitten opaalien tavoin. Tavattoman isojen purjeittensa avulla se kykeni purjehtimaan kuin aavelaiva ja antoi tilaisuuden tullen kapteeni Van Hornille, tämän valkoiselle perämiehelle ja viidelletoista mustaihoiselle laivamiehelle yllin kyllin tehtävää. Sen pituus oli kuusikymmentä jalkaa,

eikä sen yläkannen poikittaisia alushirsiä oltu heikonnettu kansihyhteillä. Ainoina aukkoina – yhtään hirttä ei kuitenkaan oltu katkaistu niitä varten – olivat ison kajuutan kansi-ikkuna ja porrasaukko, skanssiluukku keulassa ja pieni varastohuoneen luukku peräkannella.

Ja tällä pienellä kannella oli paitsi laivan miehistöä kolmelta kaukaiselta plantaasilta palaavat mustaihoiset. »Palaavilla» tarkoitettiin niitä, joiden kolmivuotinen työsopimus oli päättynyt ja jotka nyt, sopimuksen mukaan, olivat matkalla kotikyliinsä Malaitan villille saarelle. Kaksikymmentä heistä – kaikki Jerin tuttuja – oli Meringestä, kolmekymmentä tuli Tuhannen laivan lahdesta, Russellin saarilta, ja loput kaksitoista olivat Pennduffrystä Guadalcanarin itärannikolta. Paitsi kaikkia näitä – he olivat kaikki kannella ja jaarittelivat omituisella, lintujen piipitystä muistuttavalla falsettiäänellä – oli siellä kaksi valkoista miestä, kapteeni Van Horn ja hänen tanskalainen perämiehensä Borckman. Kaikkiaan väkeä oli seitsemänkymmentäyhdeksän henkeä.

»Luulin jo, että sydämenne petti viime hetkessä», tervehti kapteeni Van Horn, ja mielihyvän välke loisti hänen silmissään, kun hän katseli Jeriä.

»Vähällä oli niin käydäkin», vastasi Tom Haggin. »Joka tapauksessa olen sen tehnyt vain teidän tähtenne. Jeri on pentueen paras, tietysti lukuunottamatta Miksiä. Ne kaksihan ovatkin vain jäljellä, ja ne ovat aivan yhtä hyviä kuin kadonneet. Sillä Kati oli suloinen koira, josta olisi tullut toinen Timi, jos se

olisi saanut elää. – Kas tässä, ottakaa.»

Väkinäisellä liikkeellä hän laski Jerin Van Hornin käsivarrelle ja kääntyi pois päin kulkeakseen kannen poikki.

»Jos sille tapahtuu jotakin, en anna sitä koskaan teille anteeksi, kapteeni», urahti hän yrmeästi olkansa yli.

»Ensin niiden on otettava minun pääni», nauroi kapteeni.

»Se tapahtuu hyvin todennäköisesti, ukkoseni», murahti Haggin. »Meringe on Somolle velkaa neljä päätä, kolme kuoli punatautiin, neljännen murskasi kaatuva puu kaksi viikkoa sitten. Hän oli vielä päällikön poika.»

»Ja niiden lisäksi Arangi on kaksi päätä Somolle velkaa», lisäsi Van Horn. »Muistattehan, kuinka viime vuonna eräs Hawkis-niminen kaupustelija tuhoutui etelässä kulkiessaan valaanpyyntiveneellään Arlin salmen läpi?» – Haggin tuli takaisin kannen poikki ja nyökkäsi. – »Kaksi hänen laivamiehistään oli Somon poikia. Olin värvännyt ne Ugin plantaasille. Kun otetaan lukuun teidän poikanne, on Arangi sinne velkaa kuusi päätä. Mutta mitäs tuo nyt! Tuolla tuulenpuolella on merenrantakylä, johon Arangi on velkaa kahdeksantoista päätä. Minä värväsin ne Aolaa varten, ja kun ne olivat merenrannan miehiä, pantiin ne miehistöksi Sandflylle, joka joutui haaksirikkoon matkalla Santa Cruzeihin. Olen määrättömästi velkaa sinne tuulenpuoleiselle rannalle, niin että tuhat tulimmaista veijarista, joka saisi siepatuksi pääni, tulisi toinen Carnegie! Kylä on koonnut sataviisikymmentä sikaa ja helmiäisrahaa kokonaisia vuoria miehelle, joka saa minut kiinni

ja luovuttaa heille.»

»Leikki ei ole vielä loppunut», myhäili Haggin.

»Turha surra puolestani», kuului iloinen vastaus.

»Te puhutte kuin Arbuckle aikoinaan», moitti Haggin. »En kuullut vain yhden kerran hänen tuolla tavoin ylvästelevän. Vanha Arbuckle-poloinen. Pystyvin ja varovaisin veitikka, joka milloinkaan on ollut ihmissyöjien kanssa tekemisissä. Hän ei koskaan mennyt nukkumaan levittämättä sitä ennen lattialle laatikollista nauvoja tai niiden puutteessa rutistettuja sanomalehtiä. Muistan aivan hyvin niiltä ajoilta, kun asuin hänen kanssaan saman katon alla Floridassa, kuinka kerran iso kissa ajoi russakan papereihin. Mutta heti kuuluikin poks, puks, poks, ensin kuusi ja heti perään kaksi hänen suuren ratsupistoolinsa laukausta, ja talo tuli reikiä täyteen kuin seula. Sitä paitsi siellä oli kuollut kissa. Hän osasi ampua pimeässä ollenkaan tähtäämättä, painoi vain liipasinta keskisormellaan ja varmisti piipun suunnan ojennetulla etusormellaan.

»Tosiaan, veikkoseni. Hän oli aika kerskailija. Sitä villiä ei muka ollut syntynyt, joka olisi päässyt käsiksi hänen päähänsä. Mutta kuitenkin ne saivat hänet. Todellakin ne saivat hänet. Tosin hän kesti neljätoista vuotta. Sen teki hänen kokkipoikansa. Napsautti häntä kirveellä ennen aamiaista. Muistan hyvin retkemme, jonka teimme viidakkoon tutkiaksemme, mitä hänestä oli jäänyt jäljelle.»

»Näin hänen päänsä sen jälkeen kun olitte lähettäneet sen hallituksen asiamiehelle Tulagiin», pisti Van Horn väliin.

»Ja hänen rauhalliset, tyynet kasvonsa, jotka olivat kuin mitään ei olisi tapahtunut, ja niillä melkein sama vanha hymy, jonka olin nähnyt tuhansia kertoja. Se oli jäykistynyt kasvoille, kun suun kohtaa oli savustettu. Ne saivat hänet, joskin siihen meni neljätoista vuotta. Moni on käynyt Malaitalla menettämättä päätään, mutta ennemmin tai myöhemmin heidän käy kuin saviruukun, joka kerran kaivotiellä särkyi.»

»Mutta minulla on taikasana», vakuutti kapteeni. »Kun paha paikka tulee, menen päätäpahkaa niiden keskelle ja lausun sen. Ne eivät ymmärrä siitä tuon taivaallista, mutta se tepsii.»

Tom Haggin ojensi nopeasti kätensä hyvästiksi, pitäen päättävästi katseensa poissa toisen käsivarrella olevasta Jeristä.

»Pitäkää silmällä palaavia poikiani», varoitti hän laskeutuessaan laivasta, »kunnes olette saattanut maihin viimeisenkin veijarin. Niillä ei ole mitään syytä rakastaa Jeriä tai sen sukua, ja pelkään, että sen käy hullusti villien käsissä. Yön pimeydessä se saattaa helposti tehdä retken yli laidan. Älkää päästäkö sitä näkyvistänne, ennen kuin olette päässeet viimeisestäkin.»

Nähdessään mister Haggininsa hylkäävän hänet ja poistuvan valaanpyyntiveneessä Jeri alkoi kiemurrella ja ilmaisi tuskaansa hiljaisella, vaikeroivalla nyyhkytyksellä. Kapteeni Van Horn puristi sen lujemmin käsivarrelleen ja hyväili sitä vapaalla kädellään. »Älkää unohtako sopimusta», huusi Tom Haggin etenevästä venheestä. »Jos teille jotakin tapahtuu, on Jerin päästävä takaisin luokseni.»

»Kirjoitan siitä paperin, jonka panen laivan asiakirjojen joukkoon», kuului Van Hornin vastaus.

Niiden sanojen joukossa, jotka Jeri tajusi, oli sen oma nimi, ja molempain miesten puheesta se oli sen ehtimiseen erottanut. Se tajusi hämärästi, että puhe koski sitä selittämätöntä, salaperäistä, hirveää seikkaa, joka oli tapahtunut sille. Se kiemurteli voimakkaammin, ja Van Horn laski sen kannelle. Se hypähti reunaa vasten vikkelämmin kuin olisi voinut odottaa kuuden kuukauden vanhalta, kömpelöltä pennulta, eikä Van Hornin nopea estämisyritys olisi onnistunut. Mutta aava Arangin kylkeä vasten loiskiva vesi sai sen ponnahtamaan takaisin. Tabu vaikutti siihen. Sen aivoissa oleva selvä kuva ajelehtivasta puunrungosta, joka ei ollut puunrunko, vaan joka eli, pysäytti sen. Se ei ollut järkeä, vaan varjelevaa vaistoa.

Se putosi jälleen istualleen, kohotti kultaisen kuononsa kohti taivasta ja päästi pitkän, kauhua ja surua ilmaisevan valituksen. »Kaikki on hyvin, Jeri-poikaseni, rohkaise mielesi ja ole mies», rauhoitteli Van Horn sitä.

Mutta Jeriä ei voitu lohduttaa. Puhuja oli epäilemättömästi valkoinen jumala, mutta ei sen jumala. Mister Haggin oli Jerin jumala ja korkeampi jumala kuin tämä. Se tunsu sen, ajattelemtatta sitä. Mister Hagginilla oli housut ja kengät. Tämä laivan kannella oleva jumala muistutti mustaihoista. Hänhän oli paljasjalkainen ja paljassäärinen sekä housuton, vyötäröllään aivan samoin kuin jokaisella mustaihoisella kirjava lannevaate, joka ulottui melkein hänen auringonpaahtamiin polviinsa.

Kapteeni Van Horn oli kaunis mies, vaikkei Jeri sitä tiennyt. Kun Rembrandt on maalauksissaan kuvannut hollantilaista, on hänellä ollut mallina kapteeni Van Horn huolimatta siitä, että tämä oli syntynyt New Yorkissa, samoin kuin hänen New Yorkissa syntyneet hollantilaiset esi-isänsä ennen häntä aina siitä ajasta asti, jolloin New Yorkin nimi vielä oli New-Amsterdam. Hänen pukuaan täydensivät selvästi rembrandtilainen huopahattu, jonka reunat oli käännetty alaspäin, painettuna viistoon toiselle korvalliselle, huokea pumpulinen, valkea paita, joka peitti hänen yläruumiinsa, vyöstä riippuva tupakkapussi, tuppipuukko, patruunavyö ja nahkakotelossa oleva iso automaattipistooli.

Rannalle jäänyt Timi oli vaientanut surunsa, mutta päästi sen jälleen ilmoille kuullessaan Jerin valituksen. Ja Jeri, joka taukosi hetkeksi kuuntelemaan, kuuli Miksin äitinsä vieressä haukkuvan uhmaansa ja oli näkevinään Miksin kuivettuneen korvan itsepintaisine, ylöspäin kääntyneine käppyröineen. Kun sitten kapteeni Van Horn ja hänen perämiehensä Borckman antoivat määräyksiä, ja kun Arangin isopurje ja mesaanipurje alkoivat kohota mastoihin, kadotti Jeri kaiken rohkeutensa ja aloitti jälleen valituksensa, joka – niin kertoi Bob rannalla Derbylle – oli »suurin äänellinen saavutus», minkä hän koskaan oli kuullut koiralta: »Se veti hyvin vertoja Caruson äänelle, vaikka olikin hiukan heikompi.» Mutta se laulu oli liikaa Hagginille, joka heti maihin saavuttuaan vihelsi Timin luokseen ja harppoi kiireesti pois rannalta.

Nähdessään äitinsä katoavan Jeri ansioitui vielä suuremmilla laulusaavutuksilla, jotka tuottivat ääretöntä iloa eräälle sen vieressä seisovalle Pennduffryltä palaavalle villille. Tämä nauroi ja pilkkasi Jeriä kimeillä kikatuksilla, jotka eivät muistuttaneet ihmisen ääntä, vielä vähemmän jumalan, vaan viidakon puissa elävien eläinten ääniä, puolittain linnun, puolittain ihmisen. Se oli oivallinen sodan aihe. Suuttumus siitä, että mustaihoinen nauroi sille, valtasi Jerin, ja seuraavassa silmänräpäyksessä sen pennunhampaat, jotka olivat teräväkärkiset kuin neulat, olivat viiltäneet hämmästyneen mustaihoinen paljaaseen pohkeeseen pitkiä yhdensuuntaisia naarmuja, joista jokaisesta heti pursui verta. Mustaihoinen hypähti kauhistuneena syrjään, mutta Jerissä oli Panu Väkevän verta, ja isänsä tavoin se seurasi perässä ja viilti mustaihoinen toiseenkin pohkeeseen punertavan kuvion.

Nyt ankkurin noustua ja isonpurjeen kohotessa mastoon kapteeni Van Horn, jonka tarkka katse ei ollut kadottanut ainoakaan yksityisseikkaa tästä tapahtumasta, antoi määräykset mustalle ruorimiehelle ja kääntyi sitten osoittamaan Jerille hyväksymistään.

»Käy päälle, Jeri!» rohkaisi hän. »Anna sille! Iske! Pure! Näytä sille! näytä sille!»

Puolustautuessaan mustaihoinen suuntasi potkun Jeriin, joka sen sijaan että olisi pötkinyt pakoon – toinen Panulta peritty ominaisuus – väisti paljaan jalan ja painoi uuden sarjan punaisia, yhdensuuntaisia viiruja tummaan sääreen. Tämä oli liikaa, ja mustaihoinen, joka pelkäsi enemmän Van Hornia

kuin Jeriä, kääntyi pakoon keulan puolelle juosten turvaan kajuutan kattoikkunalle, jossa oli kahdeksan lee-enfield-kivääriä laivamiehen vartioimina. Jeri hyökkäsi kajuutan ikkunan luo, hypähteli sitä kohti ja kierähteli kannella, kunnes kapteeni Van Horn kutsui sen luokseen.

»Kyllä tämä pitää villit kurissa, tämä mies!» vakuutti Van Horn Borckmanille kumartuessaan taputtamaan Jeriä antaakseen sille siten hyvin ansaitun palkkion.

Ja Jeri unohti joksikin aikaa kolkon kohtalonsa, kun jumala, jolla tosin ei ollut housuja, kosketti sitä hyväilevästi kädellään.

»Se on leijona koiraksi – paremminkin airedale kuin irlantilainen terrieri», jatkoi Van Horn perämiehelleen yhä Jeriä hyväillen. »Katsohan, kuinka iso se jo on. Katso sen luita. Tuollainen rinta. Se kestää. Siitä tulee mainio koira, kunhan sille kasvaa noita jalkoja vastaava ruumis.»

Jeri oli juuri muistanut surunsa ja oli hyökkäämisillään kannen poikki laidalle katsomaan, kuinka Meringe joka hetki pieneni etäisyydessä, kun kaakkoinen tuulenpuuska sattui purjeisiin ja kallisti Arangia. Jeri liukui pitkin kantta, joka sillä hetkellä oli neljäkymmentäviisi astetta kallellaan, turhaan raapien kynsillään sileätä pintaa saadakseen siitä kiinni. Se tarrautui mesaanimaston juureen, sillä aikaa kun kapteeni Van Horn, merimiehenkatseensa tähdättynä keulan edessä olevaan koralliriuttaan, antoi määräyksen: »Tarkasti alahangan puolelle.» Borckman ja mustaihoinen ruorimies toistivat hänen sanansa, ja kun ruoriratas pyörähti alaspäin, kääntyi Arangi

nopeasti kuin noiduttu tuuleen ja saavutti hetkiseksi pystysuoran kölin, jolloin isopurje lepatti ja jalusnuoria löysättiin.

Jeri, jonka huomio yhä oli kiintyneenä Meringeen, käytti hyväkseen kannen vaakasuoraa asentoa päästäkseen jaloilleen ja ryömiäkseen reunaa kohti. Mutta sen käännutti takaisin jalusnuorain väkipyörien räiske mastorenkaassa, ja isopurje, tyhjänä, mutta tuntien tuulta toisella puolellaan, heilahti veltosti kannen poikki sen ylitse. Nopealla hyppäyksellä se selviytyi jalusnuorien taholta uhkaavasta vaarasta – Van Hornin hyppäys sitä pelastamaan oli yhtä nopea – ja tapasi itsensä isonpuomin alta, jossa suunnaton purje häämötti sen yllä ja näytti olevan putoamaisillaan ja musertamaisillaan sen.

Se oli Jerin ensimmäinen kokemus purjeista. Se ei tuntenut petoja, vielä vähemmän niiden tapoja, mutta sen aivoissa oli niiltä ajoilta, jolloin se oli ottanut ensimmäisiä askeleitaan, eloisa muistikuva haukasta, joka keskellä pihamaata oli taivaalta iskenyt sen kimppuun. Se kyyristyi kantta vasten. Sen yläpuolella viuhui siivekäs haukka, joka tuossa tuokiossa ampui sen kimppuun kuin salama pilvistä; tämä haukka vain oli tavattoman paljon isompi kuin se, jonka se ennen oli tavannut. Mutta se ei etsinyt pelokkaasti suojaa kyyristyessään. Se päinvastoin vetäytyi kokoon jännittääkseen kaikki ruumiinsa osat ja hypätäkseen uhkaavaa hirviötä vastaan.

Mutta seuraavassa silmänräpäyksessä oli isopurje heilahtanut ohi räiskyvin väkipyörin ja pullistunut tuulessa, ja Jeri kadotti hypätessään näkyvistään sen varjonkin.

Van Hornilta ei ollut jäänyt huomaamatta pieninkään yksityisseikka. Monesti ennen hän oli nähnyt nuorten koirien pelästyksestä saavan suorastaan kouristuskohtauksia ensimmäisen kerran nähdessään taivaantäyttävät, pilviäpimittävät purjeet, jotka uhkasivat suistua päälle. Tämä oli ensimmäinen koira, jonka hän oli nähnyt kauhistumatta ja paljastetuin hampain hyökkäävän suuren tuntemattoman kimppuun.

Ihastuksissaan Van Horn sieppasi Jerin kannelta syliinsä.

KOLMAS LUKU

Jeri unohti nyt hetkeksi kokonaan Meringin. Se muisti hyvin, että haukalla oli ollut terävät kynnet ja yhtä terävä nokka. Tuota ilmaapieksävää, ukkosen lailla jyrisevää hirviötä täytyi pitää silmällä. Ja Jeri kyyristyi hyppyä varten ja ponnisteli pysyäkseen pystyssä liukkaalla, kaltevalla kannella, katsoi jäykästi isoonpurjeeseen ja murisi matalalla äänellä sen vähänkin liikahtaessa.

Arangi luovaili kapean salmen koralliriuttojen välitse virkeää pasaatituulta vastaan. Vähän päästä oli tehtävä käännöksiä, niin että isopurje syöksähteli alituisesti Jerin yli kannen toiselta puolelta toiselle äännellen siipien havinaa muistuttavasti, samalla kuin reiviköydet kitisivät ja jalusnuorien väkipyörät räiskivät korviahuumaavasti. Puolikymmentä kertaa Jeri hyppäsi sitä kohti, kun se syöksähti yli kannen, suu avoinna tarttumaan kiinni, ikenet irvissä ja hohtavat pennunhampaat loistaen auringonpaisteessa kuin norsunluuhelmet.

Epäonnistuttuaan jokaisella hyppäyksellä Jeri teki erään johtopäätöksen. Ohimennen on sanottava, että se pääsi siihen vain todellisilla päättelyillä. Jeri oli huomannut isonpurjeen uudistuneista hyökkäyksistä, että vaikka vaara oli sitä monesti uhannut, ei »haukka» sentään ollut voinut vahingoittaa sitä, eipä edes hipaista. Sen tähden, Jeri ajatteli taas tietämättään, se ei ollutkaan niin vaarallinen, kuin miltä

aluksi oli tuntunut. Silti oli varmintä varoa sitä, vaikka se olikin jo lajiteltu niiden ilmiöiden joukkoon, jotka näyttivät hirmuisilta, mutta eivät sellaisia olleet. Jeri oli oppinut olemaan pelkäämättä tuulen huminaa palmupuissa maatessaan mukavasti plantaasirakennuksen kuistikolla ja hyökkäileviä aaltoja, jotka kohisten muuttuivat viattomaksi vaahdoksi rannalla sen jalkojen juuressa.

Monta kertaa päivän pitkään Jeri ylvään huolettomasti, miltei pilkallisesti nosti päänsä isoapurjetta kohti, kun se teki äkillisiä syöksyjään vinkuvien jalusnuoriensa höltyessä tai kiristyessä. Mutta se ei enää kyyristynyt hypätäkseen sen kimppuun. Se oli heti ottanut oppia uudesta kokemuksestaan.

Selviytyttyään isostapurjeesta Jeri palasi ajatuksineen Meringeen. Mutta enää ei näkynyt Meringeä, ei Timiä, Panua eikä Miksiä; ei mister Hagginia, Derbyä eikä Bobia; ei rantaa eikä maata palmupuineen ja vihreitä rinteitään ikuisesti kohti taivasta kohottavine kaukaisine vuorineen. Katsoipa se laivan oikealta tai vasemmalta puolelta, keulasta tai perältä se aina, kun se hypähti laitaa vasten seisomaan, näki vain kuohuvan ja kohisevan valtameren, joka vyörytti valkoharjaisia laineitaan tuulen suuntaan.

Jos Jerillä olisi ollut silmät kuten ihmisellä lähes pari yardia kantta korkeammalla, ja jos ne lisäksi olisivat olleet merimiehen harjaantuneet silmät, se olisi nähnyt pohjoisessa Ysabelin kapeana juovana ja etelässä sangen selvästi Floridan joka kerta, kun Arangi kaakkoissuunnassa kallistui tuulen alle.

Ja jos se olisi voinut käyttää apuna kaukoputkea, jolla kapteeni Van Horn pidensi silmiensä kantomatkaa, se olisi nähnyt idässä Malaitan kaukaiset huiput, joista tuprahteli vaaleanpunaisia pilviä yli taivaanrannan.

Mutta nykyhetkestä Jeri oli aivan selvillä. Se oli varhain oppinut hetken rautaisen lain ja ottamaan mielummin vastaan sen, mikä silloin oli kuin tavoittelemaan aivan muita, kaukaisia päämääriä. Meri oli. Maata ei enää ollut. Arangi oli ja se elämä, mikä myllersi sen kannella. Ja Jeri ryhtyi ottamaan selkoa siitä, mikä oli, toisin sanoen: tutkimaan uutta ympäristöään sopeutuakseen siihen.

Sen ensimmäinen löytö oli ihastuttava – ysabelilainen viidakkokoiran pentu, jonka eräs Meringeltä palaava villi oli ottanut mukaansa Malaitalle. Ne olivat samanikäisiä, mutta ne olivat saaneet erilaisen kasvatuksen. Villikoira oli se, mikä oli: villi koira. Sillä oli aina korvat luimussa ja häntä koipien välissä, se pelkäsi alituisesti onnettomuuksia ja pahoinpitelyä, oli aina arka ja ärtyinen, irvisti iskun uhatessa, niin että nuoret kulmahampaat välkkyivät, mutta mateli lyönnin sattuessa, ulvoi pelkoaan ja tuskaansa ja oli aina valmis petolliseen hyökkäykseen, kun vain saattoi toivoa menestyvänsä ja säästävänsä nahkansa.

Villikoira oli varttuneempi kuin Jeri, kookkaampi ja ilkeydessään ovelampi, mutta Jeri oli aatelismies, jalorotuinen ja urhoollinen. Villikoira oli yhtä ankaran valinnan tulos, mutta valinta ei ollut samanlainen. Viidakkoesi-isät, joista se polveutui,

olivat jääneet elämään arkuutensa ansiosta. Ne eivät olleet koskaan ehdoin tahdoin tapelleet ylivoimaa vastaan. Avoimesti ne eivät olleet koskaan hyökänneet, ellei saalis ollut heikko ja avuton. Sen sijaan, että olisivat osoittaneet rohkeutta, ne olivat aina pelänneet, pakoilleet ja varoneet vaaraa. Luonto oli valinnut ne sokeasti julmassa ja kurjassa ympäristössä, missä elämän voittopalkinto oli saavutettavissa pääasiassa viekkaalla varovaisuudella ja äärimmäisen vaaran sattuessa epätoivoisella puolustautumisella.

Mutta Jeri oli rakkauden ja rohkeuden valitsema. Ihmiset, jotka kerran hämärässä muinaisuudessa olivat ottaneet villin koiran ja tehneet sen sellaiseksi, että se vastasi heidän tarkoituksiaan, ihannettaan ja toiveitaan, olivat harkitusti ja tietoisesti valinneet senkin esivanhemmat. Valittu koira ei saanut koskaan taistella niin kuin rotta nurkassa, sillä se ei saanut milloinkaan rotan tavoin piiloutua nurkkaan. Pakenemista ei saanut ajatella. Ihmiset olivat muinaisuudessa hylänneet sellaiset koirat, jotka olivat paenneet. Ne eivät olleet päässeet Jerin esivanhemmiksi. Koirat, jotka oli valittu Jerin esivanhemmiksi, olivat olleet luonteeltaan urhoollisia, pystypäisiä ja hyökkäviä. Ne syöksyivät epäröimättä kohti vaaraa, taistelivat ja kuolivat, mutta eivät koskaan väistyneet. Ja lajin jatkuvuuden kautta Jeri oli sellainen kuin Panu oli ollut ennen häntä ja Panun esi-isät olivat olleet ammoisista ajoista alkaen.

Niinpä Jeri kohdattuaan villikoiran, joka oli arasti ahtautunut isonmaston ja kajuutan kattoikkunan muodostamaan

tuulensuojaiseen sopukkaan, ei huolinut harkita, oliko toinen isompi ja voimakkaampi kuin se itse. Se tiesi ainoastaan, että se oli vanha vihollinen, villikoira, joka ei ollut päässyt ihmisen lieden ääreen. Päästäen rajun ilonulvahduksen, mikä herätti kapteeni Van Hornin kaikkikuulevain korvain ja kaikkinäkevän silmäin huomion, Jeri teki hyökkäyksen. Villi penikka ponnahti jaloilleen ja yritti pakoon hämmästyttävän nopeasti, mutta Jeri oli ennättänyt tavoittaa sen, ja ne kieriskelivät yhdessä kaltevalla kannella. Ja vaikka villipenikka kieriskellessään tunsu terävien hampaiden pistoksia, se vastaan panematta vain murisi vuoroin ja vuoroin nyyhkytti ja vikisi pelosta, tuskasta ja alistuvasta nöyryydestä.

Ja Jeri oli ritari, mikä tahtoo sanoa, että se oli hieno koira. Se oli niin valittu. Koska toinen ei vastustellut, oli surkea, vaikeroi ja heittäytyi avuttomaksi sen edessä, se luopui hyökkäyksestä ja kömpi pois suojapuolen valureiästä, johon oli vihollisineen vierinyt kaikenlaisen kaman sekamelskaan. Se ei tehnyt sitä ajatellen. Se menetteli niin, koska oli sellainen kuin oli. Se kapusi ylös keinuevaa kantta ja oli erinomaisen tyytyväinen tuntiessaan villikoiran turkin hajun suussa ja kuullessaan kapteeni Van Hornin ylistyshuudot, joiden tarkoituksen se tajusi: »Hyvin tehty, Jeri! Sinä olet aarre, Jeri! Siinä vasta koira!» Kun Jeri hitaasti jatkoi matkaansa, täytyi myöntää, että se näytti tuntevan oman arvonsa. Sen käynti oli hiukan jäykkää, ja sen yliolkaiset silmäykset vikisevään villikoiraan puhuivat selvästi: »Hyvä, olenpa antanut sinulle kylliksi tällä kertaa. Osaat

varmaankin pysyä poissa tieltäni tämän jälkeen.»

Jeri jatkoi tutkimuksiaan uudessa pienessä maailmassaan, joka ei ollut milloinkaan levossa, vaan aina kohoili, kallisteli ja keikkui meren aaltoilevalla pinnalla. Siellä olivat Meringeltä palaavat mustaihoiset. Se tunnusteli niitä kaikkia ja sai osakseen vihaisia silmäyksiä ja mutinaa, mihin se vastasi uhkaavalla murinalla. Se oli tottunut kulkemaan neljällä jalallaan ylpeästi niiden ohitse, vaikka ne olivat kaksijalkaisia, sillä se oli elänyt ja liikkunut aina suuren kaksijalkaisen, kaksilahkeisen jumalan, mister Hagginin suojeluksessa.

Lisäksi siellä oli outoja mustaihoisia, jotka palasivat Pennduffrylta ja »Tuhannen laivan lahdelta». Se koetti oppia tuntemaan ne kaikki. Sille saattoi joskus tulevaisuudessa olla tarpeellista tuntea ne. Tosin se ei ajatellut sitä. Se vain keräsi tietoja ympäristöstään eikä ollenkaan huolehtinut huomisesta.

Keräten omalla tavallaan tietoa se nopeasti käsitti, että aivan samoin kuin plantaasin päärakennuksessa palvelevat mustaihoiset olivat erilaisia kuin peltotöissä olevat, oli Arangillakin ryhmä mustaihoisia, jotka olivat erilaisia kuin paluumatkalla olevat. Se oli laivan miehistö. Ne viisitoista mustaihoista, jotka kuuluivat siihen, liittyivät lähemmin kapteeni Van Horniin kuin toiset. Ne tuntuivat välittömämmin kuuluvan hänelle ja Arangiin. Ne työskentelivät hänen käskyjensä alaisina, ohjasivat laivaa, vetivät ja hinasivat köysiä, nostivat ylähangan puolelta vettä kannelle ja hankasivat sitä luudilla.

Aivan samoin kuin Jeri oli oppinut mister Hagginilta, että

sen täytyi olla suvaitsevaisempi talossa asuvia mustaihoisia kuin niitä peltotöissä olevia kohtaan, jotka tunkeutuivat pihaitaukseen sisäpuolelle, se oppi kapteeni Van Hornilta, että sen täytyi olla suvaitsevaisempi laivan miehistöä kuin palaavia mustaihoisia kohtaan. Näitä se saattoi kohdella kovemmin kuin ensinmainituja. Niin kauan kuin kapteeni Van Horn ei tahtonut laivansa miehistöä hätyytettävän, oli Jerin velvollisuus jättää se tekemättä. Toiselta puolen se ei hetkeksikään unohtanut olevansa valkoisen jumalan koira. Vaikka se ei saanut hätyyttää erikoisasemassa olevia mustaihoisia, se kieltäytyi kuitenkin ystävystymästä niiden kanssa. Se piti niitä silmällä. Yhtä etuoikeutettuja mustaihoisia kuin nämä se oli nähnyt mister Hagginin asettavan riviin ja ruoskivan. Niillä oli oma tärkeä tehtävänsä, ja oli pidettävä huolta siitä, että ne tekivät kunnolla työnsä. Se myönsi niille olemisen oikeuden, mutta ei tunnustanut niitä vertaisikseen. Se saattoi korkeintaan osoittaa niille alentuvaa kohteliaisuutta.

Jeri tutki läpikotaisin laivan keittiön, mikä olikin yksinkertainen tehtävä, sillä se käsitti vain avoimella kannella olevan pienen liesipahasen, joka oli alttiina tuulelle, sateelle ja myrskylle ja jonka ääressä keskellä sakeaa savua kaksi mustaihoista kalisteli kattiloita ja valmisti ruokaa laivan kahdeksallekymmenelle hengelle.

Sitten sen huomio kiintyi laivamiehistön omituiseen puuhaan. Arangin laitaan ruuvattiin pystysuoria tankoja ja niihin kiinnitettiin piikkilankoja ympäri laivan. Vain viidentoista

tuuman levyinen kulkuaukko jätettiin erääseen kohtaan. Jeri käsitti kiinnittämättä siihen ohimenevääkään ajatusta, että ne olivat varovaisuustoimenpiteitä. Niin kauan kuin se muisti, se oli aina elänyt mustaihoisten puolelta vaanivan vaaran varjossa. Meringen plantaasilla vähälukuiset valkoiset miehet olivat katsoneet karsaasti monilukuisiin mustaihoisiin, jotka ahersivat heidän hyväkseen ja olivat heidän omaisuuttaan. Arkihuoneessa, missä oli ruokapöytä, biljardipöytä ja fonografi, seisoi pyssyteline, ja jokaisessa makuuhuoneessa, jokaisen vuoteen vieressä oli helposti saatavissa revolvereja ja pyssyjä. Niin ikään mister Hagginilla, Derbyllä ja Bobilla oli aina ollut revolveri vyössä, kun he lähtivät talosta mustaihoisten joukkoon.

Jeri tiesi, että ne kovaääniset esineet olivat hävityksen ja kuoleman välikappaleita. Se oli nähnyt niillä surmattavan eläviä olentoja, kuten villisikoja, vuohia, lintuja ja krokotiileja. Sellaisten esineiden avulla valkoiset jumalat surmasivat eläviä olentoja paikallaan seisten niin kaukaa kuin halusivat. Jos se tahtoi surmata jonkun, sen itsensä täytyi kulkea välimatka päästäkseen uhrinsa luo. Se oli erilainen. Se oli rajoitettu. Rajoittamattomille, kaksijalkaisille, valkoisille jumalille kaikki mahdottomatkin asiat olivat mahdollisia. Kaukaa surmatessaan he osasivat jollakin tavoin pidentää kynsiään ja hampaitaan. Jeri hyväksyi sen miettimättä ja olematta tietoinen hyväksymisestään, aivan samoin kuin se hyväksyi kaiken muun salaperäisen sitä ympäröivässä maailmassa.

Jeri oli kerran nähnyt mister Hagginin kylvävän kuolemaa kaukaa toisellakin kovaäänisellä tavalla. Jeri oli nähnyt hänen kuistilta heittävän räjähtäviä dynamiittiputkia mustaihoisten kirkuvaan parveen. Nämä olivat tulleet jostakin muualta pitkillä, mustilla sotakanooteilla, joiden terävät keulat olivat koristellut leikkauksilla ja simpukankuorilla, ja vetäneet veneensä rantaan aivan plantaasin päärakennuksen alle.

Jeri oli nähnyt valkoisten jumalien käyttävän niin monia varokeinoja, että siitä asiaa ajattelematta oli luonnollista, että tämän uivan maailman piikkilanka-aita oli merkinä aina uhkaavasta vaarasta. Onnettomuus ja kuolema häilyi alituisesti pään päällä ja vaani tilaisuutta hyökätäkseen elämän kimppuun ja tuhotakseen sen. Elämän piti olla hyvin varuillaan säilyäkseen – sen lain Jeri oli oppinut siitä vähäisestä, minkä se elämästä tiesi.

Tarkastellessaan piikkilangan kiinnittämistä Jerille sattui uusi seikkailu: se tapasi Lerumien, Meringeltä palaavan mustaihoisen, jonka Timi oli tänä aamuna kaatanut kantamuksineen veteen venheen vierelle. Tapaaminen sattui kattoikkunan oikealla puolella, jonka sivulla Lerumie seisoi, katseli halpahintaiseen taskupeiliin ja kampasi kähäräistä tukkaansa omatekoisella puukammalla.

Jeri tuskin vilkaisikaan Lerumieen juosta paapertaessaan perämies Borckmanin luo, joka laivan perällä valvoi piikkilangan kiinnittämistä tukitankoihin. Mutta Lerumie otettuaan syrjäsilmäyksellä selville, ettei hänen jalkansa tekoa huomata, potkaisi nelijalkaisen vihollisensa poikaa. Hänen

paljas jalkansa osui Jerin vastaleikatun hännän arkaan päähän, ja tuskallinen häväistys sai Jerin silmänräpäyksessä pois suunniltaan.

Peräkannen vasemmalla puolella seisova kapteeni Van Horn, joka tarkkasi tuulen voimaa purjeissa ja mustan ruorimiehen taitamatonta ohjaamista, ei ollut nähnyt Jeriä välissä olevan kattoikkunan tähden. Mutta hänen katseensa havaitsi Lerumien olkapään liikkeen, joka osoitti villin pysyttelevän yhdellä jalalla, sillä aikaa kuin toinen jalka potkaisi. Ja siitä, mitä sitten tapahtui, hän sai tukea johtopäätökselleen.

Jerin kiljunta sen sätkytellessä selällään, hyökätessä ja iskiessä hampaillaan sokeasti ympärilleen ilmaisi todellista kiukustuneen koiranpennun raivoa. Se naarmutti mustaihoisen jalkaa ja nilkkaa, mutta sai kesken hyppyään toisen potkun ja luisui kallistunutta kantta myöten valureikiä kohti jätettyään mustaihoisen nahkaan neulanterävien penikanhampaittensa piirtämän koristeen. Yhä parkuen raivosta se kiipesi takaisin jyrkkää puista mäkeä.

Lerumie havaitsi jälleen syrjään vilkaistuaan, että hänet oli huomattu ja ettei hänen ollut hyvä mennä äärimmäisyyksiin. Hän pakeni pitkin ikkunan sivua pujahtaakseen alas kajuutan ovesta, mutta Jerin terävät hampaat tarttuivat hänen pohkeeseensa. Jeri piti otteestaan kiinni kuin sokea, mustaihoinen kompasteli ja kaatui, ja kun tuulenpuuska samassa purjeita pingoittaen kallisti laivaa, paiskautui Lerumie, joka turhaan koetti päästä jaloilleen, piikkilanka-aitaa vasten alahangan puolelle. Kannella

kihisevä villijoukko kirkui ilosta, mutta Jeri, jonka raivo ei ollut talttunut, vaikka varsinainen vastustaja oli lyöty, luuli olevansa mustaihoisten naurun esineenä, hyökkäsi näiden kimppuun ja iski hampaineen minkä ennätti pakenevien jalkojen vilinään. Mustaihoiset syöksyivät päistikkaa alas kajuutan ja skanssin portaita, juoksivat kokkapuulle tai kiipesivät köysiin, minne jäivät kyyhöttämään kuin jättiläislinnut. Lopuksi kannella ei ollut muita kuin Jeri ja laivamiehistö, sillä siihen kuuluvat se oli jo oppinut tuntemaan. Kapteeni Van Horn osoitti haltioituneena suosiotaan, kutsui Jerin luokseen ja taputteli sitä ihastellen. Sitten kapteeni kääntyi matkustajiensa puoleen:

»Hei lurjukset! Teroittakaa nyt korvianne! Tämä koira on minun. Eräs teistä, mustat roistot, pahoinpiteli tätä kelpo koira, mutta tuhat tulimmaista se mies joutuu tekemisiin minun kanssani. Pitäkää huoli jaloistanne ja varokaa koskemasta minun koiraani! Ymmärrättekö?»

Ja matkustajat, jotka yhä kiikkuivat orsillaan ja köysissä mustia silmiään pyöritellen ja tirskuttaen toisilleen, hyväksyivät valkoisen miehen lain. Ei Lerumiekaan, jota piikkilanka oli pahanlaisesti raadellut, uhkaillut edes silmillään, saati sanoillaan. Sen sijaan hän hieroi toveriensa täyttä kurkkua nauraessa ja kapteenin silmien ilveilevästi välkkyessä hellävaroen sormillaan naarmujaan ja mutisi: »Sepä olla piru koira!»

Jeri ei ollut lainkaan ilkeä. Timin ja Panun tapaan se oli kiukkuinen ja peloton, ne olivat sen perinnöllisiä ominaisuuksia. Ja kuten Timistä ja Panusta, oli mustaihoisten

metsästäminen siitä ihastuttavaa, mikä taas johtui kasvatuksesta. Varhaisimmasta lapsuudestaan asti se oli siihen totutettu. Mustaihoiset olivat mustaihoisia, mutta valkoiset miehet olivat jumalia, ja juuri valkoiset jumalat olivat opettaneet sen häytyttämään mustaihoisia ja pitämään näitä alhaisina. Koko maailmaa ohjasi valkoisen miehen käsi. Mustaihoiset – eikö se aina ollut nähnyt niiden olevan pakotettuja pysymään alhaisessa asemassaan? Sehän oli nähnyt valkoisten jumalien useita kertoja köyttävän niitä palmupuihin Meringen pihamaalla ja suomivan niiden selät verisiksi. Ei ollut siis ihme, että jalorotuinen irlantilainen terrieri, joka itse eli valkoisen jumalan hellässä hoivassa, katseli alkuasukkaita valkoisen jumalan silmillä ja käyttäytyi näitä kohtaan tavalla, mikä ansaitsi valkoisen jumalan kiitoksen.

Sinä päivänä ei Jeri levännyt. Kaikki Arangilla oli uutta ja outoa, ja se oli niin täpö täynnä, että siinä lakkaamatta sattui kiihoittavia tapauksia. Jerillä oli toinenkin kahakka villikoiran kanssa, joka väijyksistä hyökkäsi petollisesti sivusta sen kimppuun. Mustaihoisten tavaralaatikot oli pinottu niin säännöttömästi, että kahden alimpana olevan laatikon väliin oli jäänyt pieni rako. Kun Jeri kapteenin kutsumana kulki siitä ohi, hyppäsi villikoira raosta, raapaisi terävillä pennunhampaillaan Jerin keltaista, samettista nahkaa ja loikkasi takaisin koloonsa.

Jerin kiukku kuohahti uudelleen. Se hyväksyi kyllä sivustahyökkäyksen. Miksi ja se olivat usein leikkineet sitä, tosin vain leikkineet. Mutta taistelusta peräytyminen soti Jerin tapoja

ja luonnetta vastaan. Pyhän vihan vallassa se hyökkäsi koloon vihollisen perässä. Mutta villikoira olikin tällä kertaa nurkassa, missä sillä oli kaikki edut puolellaan. Koloon tunkeutuessaan Jeri löi päänsä yläpuolella olevaan laatikkoon ja tunsi seuraavassa silmänräpäyksessä kuonossaan ärisevän villikoiran hampaat.

Siellä ei saattanut päästä kiinni villikoiraan, ei ollut tilaisuutta syökyä koko sydämellään ja koko painollaan sen kimppuun. Jeri saattoi vain ryömiä ja kiemurrella eteenpäin, ja terävät hampaat tekivät joka hetki tenää. Se olisi sittenkin lopulta löylyttänyt vihollisensa, ellei Borckman ohikulkiessaan olisi vetänyt sitä takajalasta pois. Taas kuului kapteeni Van Hornin kutsu, ja Jeri juosta hölkytteli tottelevaisesti peräkannelle.

Ateria oli juuri katettu kannelle mesaanipurjeen suojaan, ja Jeri, joka istui molempien valkoisten miesten välissä, sai sekin osuutensa. Se oli jo pannut merkille, että näistä kahdesta kapteeni oli korkeampi jumala ja antoi määräyksiä, joita toinen totteli. Perämies taas antoi määräyksiä mustaihoisille, mutta ei koskaan kapteenille. Kun Jerissä sen lisäksi oli kehittymässä mieltymys kapteenia kohtaan, niin se kyyristyi lähelle tätä. Kun se pisti kuononsa kapteenin lautaselle, nuhdeltiin sitä lempeästi. Mutta kerran, kun se vain nuuski perämiehen höyryävää teekuppia, se sai tämän likaisesta etusormesta näpsäyksen kuonoonsa. Perämies ei myöskään antanut sille ruokaa.

Kapteeni Van Horn antoi sille ensin kulhollisen säilykekermaan keitettyä kauraryynivelliä, johon oli sirotellut kukkurapäälusikallisen sokeria. Sen jälkeen hän tuon tuostakin

antoi voileivänpalasia ja paistettua kalaa, jonka hän ensin huolellisesti puhdisti ruodoista.

Jerin rakastama mister Haggin ei ollut milloinkaan syöttänyt sitä pöydästä ruoka-aikoina, ja Jeri oli suunniltaan ilosta tämän ihastuttavan elämyksen johdosta. Ja nuori kun oli, se salli kiihkon saada itsessään vallan, niin että se pian aivan ahdisti kapteenia saadakseen lisää kala- ja voileipämurusia. Kerran se haukahtikin vaatimuksensa. Tämä antoi kapteenille aatteen ryhtyä heti opettamaan sille »puhetaitoa».

Viidessä minuutissa se oli oppinut puhumaan hillitysti ja äännähtämään vain kerran – hiljaisen, pehmeän, kulkusen kilahdusta muistuttavan yksitavuisen haukahduksen. Näinä viitenä ensimmäisenä kouluminuuttina se oppi selvästi erottamaan käskyn »istu» käskystä »pane maata», ja senkin se oppi, että sen täytyi aina istua puhuessaan, puhua hypähtämättä tai liikahtamatta istuvasta asennostaan ja sitten odottaa, kunnes ruokapala sille annettiin.

Edelleen: sen sanasto oli kasvanut kolmella sanalla. Aina tästä alkaen »puhua» merkitsi sille puhumista ja »istu» merkitsi »istu» eikä »pane maata». Kolmas lisä sen sanastoon oli »kapteeni». Tällä nimellä se oli kuullut perämiehen aina puhuttelevan kapteeni Van Hornia. Ja samoin kuin Jeri tietää, että nimi »Miksi» tarkoitti Miksiä eikä Timiä, Panua tai sitä itseään, se tiesi myös, että kapteeni oli tämän uivan, uuden maailman kaksijalkaisen, valkoisen isännän nimi.

»Se ei ole pelkkä koira», sanoi Van Horn perämiehelle.

»Noiden ruskeiden silmien takana on aivan varmasti ihmisen aivot. Se on kuusi kuukautta vanha. Jos kuuden vuoden ikäinen poika oppisi viidessä minuutissa kaiken sen, minkä Jeri äsken, hän olisi ihmelapsi. Mutta mitäpä eroa, Herra paratkoon, lieneekään ihmisen ja koiran aivojen välillä. Jos koira menettelee ihmisen tavoin, täytyy sen ajatellakin ihmisen lailla.»

NELJÄS LUKU

Isoon kajuuttaan vei jyrkät portaat, ja niitä myöten kapteeni kantoi aterian jälkeen Jerin kannen alle. Kajuutta oli pitkä huone, joka täytti Arangin koko leveyden perällä olevasta sairashuoneesta pieneen keulahyttiin asti. Hytin etupuolella, siitä vankalla väliseinällä erotettuna, oli skanssi, missä miehistö asui. Pienen keulahytin jakoivat keskenään Van Horn ja Borckman, ja palaavat villit, joita oli seitsemättäkymmentä, asustivat isossa kajuutassa. Ne istuivat kyyryssä, tai makasivat lattialla ja pitkillä, matalilla penkeillä, jotka kiersivät kajuutan molempia seinämiä.

Nurkkaan pienen hytin lattialle kapteeni heitti huovan, ja oli helppo saada Jeri ymmärtämään, että se oli sen vuode. Ja helppo oli Jerin kylläisenä ja monien mielenliikutusten uuvuttamana vaipua kohta uneen.

Tuntia myöhemmin se heräsi siihen, että Borckman astui sisään. Kun se heilutti häntätöpykkäänsä ja hymyili ystävällisesti silmillään, rypisti perämies sille silmäkulmiaan ja murisi jotakin vihaisesti. Jeri ei silloin jatkanut ystävydenhierontaa, vaan makasi hiljaa vahtien. Perämies oli tullut ottamaan ryppyä. Hän aikoi varastaa rypyn Van Hornin varastosta. Sitä ei Jeri tietänyt. Hän oli plantaasilla nähnyt valkoisten miesten useinkin ottavan ryppejä. Mutta siinä tavassa, millä Borckman otti rypyn, oli sittenkin jotakin outoa. Jeri huomasi, että siinä oli jotakin salakähmäistä. Se ei tosin tietänyt, mikä siinä oli kieroä, mutta

se vaistosi vääryyden ja vartioi epäluuloisesti.

Perämiehen mentyä Jeri olisi nukkunut uudelleen, ellei huolimattomasti kiinnisysätty ovi olisi paukahtaen lentänyt auki. Se avasi silmänsä valmistuneena tuntemattomasta tulevaa hyökkäystä vastaan ja alkoi tarkata isoa russakkaa, joka ryömi seinää alaspäin. Kun Jeri nousi jaloilleen ja hiipi varovaisesti russakkaa kohti, kiisi tämä pakoon ja katosi hiljaa rasahtaen seinän rakoon. Jeri oli tuntenut russakat koko elämänsä ajan, mutta se sai vielä oppia niistä uusia asioita sen erikoislajin perusteella, joka asui Arangilla.

Nopeasti tutkittuaan hytin se meni kajuuttaan. Mustaihoiset olivat levittäytyneet kaikkialle, mutta käsittäen sen velvollisuudekseen kapteeniaan kohtaan se tunnusteli jokaista tunteakseen ne. Ne mulkoilivat sille vihaisesti ja mutisivat uhkauksiaan, kun se nuuski niitä. Yksi uskalsi kohottaa kätensäkin lyödäkseen sitä, mutta Jeri, sen sijaan että olisi pujahtanut pakoon, näytti hampaitaan ja valmistautui hyökkäykseen. Villi laski nopeasti pahennusta herättäneen kätensä koiran kupeelle ja äänteli lepyttäen ja katuvasti toisten nauraa kihittäessä. Ja Jeri jatkoi matkaansa. Se ei ollut mitään uutta. Saattoi aina odottaa mustaihoiselta iskua, kun valkoisia jumalia ei ollut lähettyvillä. Sekä kapteeni että perämies olivat kannella, ja Jeri, vaikkei pelännytään, jatkoi tutkistelujaan varovaisemmin.

Mutta perällä olevan sairashuoneen ovetoman sisäänkäytävän luona se viis veisasi varovaisuudesta ja riensi sisään uuden

sieraimiinsa tunkeutuvan hajun houkuttelemana. Matalassa, pimeässä huoneessa oli tuntematon olento, jota se ei ollut milloinkaan nuuskinut. Vain paitaan puettuna makasi siellä nuori mustaihoinen tyttö karkealla ruohomatolla, joka oli levitetty tupakkalaatikoista ja viidenkymmenen naulan peltisistä jauhorasioista muodostetulle pinolle.

Jeri oli heti havaitsevinaan, että tytössä oli jotakin petollista ja väijyvää, ja se tiesi vanhastaan, että asiat eivät olleet oikealla tolalla silloin, kun joku mustaihoinen väijyi ja piileskeli. Tyttö kirkaisi pelosta, kun Jeri haukahti hälyytyksen ja iski häneen kiinni. Vaikkakin Jerin hampaat raapivat tytön paljasta käsivartta, ei tämä lyönyt. Eikä se enää huutanutkaan. Se kyyristyi vavisten kokoon panematta lainkaan vastaan. Pitäen hampaillaan kiinni tytön ohkaisesta paidasta Jeri pudisteli tyttöä, murisi tälle koko ajan ja haukahteli täyttä kurkkua saadakseen kapteenin tai perämiehen paikalle.

Mellakan kestäessä olivat laatikot siirtyneet paikoiltaan, ja koko pino luhistui vihdoin. Siitä Jeri yltyi haukkumaan entistä vimmatumman hälyytyksen, samalla kuin kajuutasta katselevat mustaihoiset miehet nauroivat tytölle vahingoniloisesti.

Kapteenin saavuttua Jeri heilutti häntätöpykkäänsä ja kiskoi korvat luimussa entistä rajummin tytön ohkaisesta pumpulipaidasta. Se odotti kiitosta teostaan, mutta kun kapteeni vain käskei sen päästää irti tytön, se totteli samalla todeten, että tämä väijyvä arka olento oli jollakin tavoin erilainen kuin muut, joten sitä oli kohdeltavakin toisin kuin muita.

Harvat ihmiset saattavat olla henkeään menettämättä siihen määrin säikähtäneitä kuin tyttö. Van Horn nimitti tyttöä kiusallisimmaksi rahtitavarakseen, josta hän olisi mielellään vapautunut tahtomatta kuitenkaan sen tuhoa. Sillä hän oli pelastanut tytön tuhosta lihavan sian hinnalla.

Tyttö oli arvottomana ja sairaana kotikylänsä nuorten miesten halveksima, ja sen takia hänen tyytymättömät vanhempansa olivat määränneet hänet tuskin kaksitoistavuotiaana keittopataan. Kun kapteeni Van Horn tapasi tytön ensimmäisen kerran Balebuli-joen rannalla, oli tämä kammottavan kulkueen keskipisteenä.

Kaikkea muuta kuin kaunotar, oli ollut kapteenin arvostelu, kun hän pysäytti kulkueen. Sairauden laihduttama tyttö, jonka syyhyinen iho hilseili, riippui käsistään ja jaloistaan vankkaan seipääseen sidottuna niin kuin sika, ja villit, jotka kantoivat seivästä olkapäillään, aikoivat syödä hänet. Osaamatta odottaa armoa tyttö ei pyytänytäkään apua, mutta hänet vallannut kauhea pelko loisti avunpyyntönä hänen villisti tuijottavista silmistään. Etelämeren englanninkielellä kapteeni Van Hornille oli selitetty, että tytön seuralaiset eivät pitäneet häntä hyvänmakuisena ja että he sen tähden olivat matkalla Balebuli-joelle, jonka virtaavaan veteen he aikoivat hänet seipäällä kaulaa myöten kiinnittää. Mutta ennen sitä he suunnittelivat hänen niveltensä sijoiltaan kiskomista ja hänen käsivarsiensa ja sääriensä luiden murtamista. Se ei ollut mikään uskonnollinen juhlameno julmien viidakkojumalien lepyttämiseksi. Sillä oli pelkkä herkuttelun

tarkoitus. Elävä liha tehtiin siten mureaksi ja maukkaaksi, ja oli välttämätöntä käsitellä tyttöä niin, huomauttivat hänen saattajansa. Kahden päivän vedessä-olo tekisi tehtävänsä, he selittivät kapteenille. Sitten he surmaisivat tytön, laatisivat nuotion ja kutsuisivat joitakuuta ystäviä pitoihin.

Hierottuaan puoli tuntia kauppaa todistellen tavaran arvottomuutta kapteeni Van Horn oli ostanut viidellä dollarilla lihavan sian ja vaihtanut sen tyttöön. Koska hän maksoi siasta kauppatavaraa ja otti sadan prosentin voiton, oli tyttö hänelle todellisuudessa maksanut kaksi dollaria viisikymmentä senttiä.

Sen jälkeen kapteeni Van Hornin vastukset olivat alkaneet. Hän ei voinut päästä tytöstä eroon. Hän tunsu liian hyvin Malaitan asukkaat: oli mahdotonta jättää tyttöä minnekään sille saarelle. Su'un päällikkö Ishikola oli tarjonnut tytöstä kuuttakymmentä kookospähkinää ja Bau, eräs viidakkopäällikkö Malun rantamalla, kahta kananpoikaa. Tätä jälkimmäistä tarjousta oli seurannut irvistely, jolla vanha lurjus ivasi tytön laihuutta. Kun ei ollut onnistunut kohtaamaan lähetyspriki Western Crossia, jolla tyttöä ei olisi syöty, kapteeni Van Hornin oli pakko pitää tyttö Arangin ahtaissa suojissa epämääräiseen tulevaisuuteen asti, kunnes saisi hänet annetuksi lähetyssaarnaajille.

Mutta tyttö ei osoittanut hänelle minkäänlaista kiitollisuutta, koska ei tuntenut sellaista. Hänet oli vaihdettu lihavaan sikaan, ja hän arveli, ettei hänen surkea osansa maailmassa saattaisi muuttua. Ruokatavaraa hän oli ollut, ruokatavarana hän pysyi. Vain paikka, jossa hänet syötäisiin, oli muuttunut, ja tämä suuri

valkoinen Arangin herra olisi hänen kohtalonsa, kun hän oli riittävästi lihonnut. Valkoisen herran suunnitelmat olivat olleet hänelle selvillä alusta alkaen, kun häntä oli koetettu syöttää. Mutta hän oli puijannut valkoista herraa syömällä vain senverran, minkä tarvitsi hengentimikseen.

Seurauksena oli, että tyttö, joka koko ikänsä oli asunut viidakossa astumatta jalallaankaan kanoottiin, keinui nyt valtameren ulapalla ikuisen kauhun vallassa. Etelämeren englanninkielellä, jota tuhannet saarten villit puhuivat kymmenintuhansin murtein, Arangin muut mustaihoiset matkustajat vakuuttivat hänelle, että keittopata olisi hänen päiviensä päättäjä. »Usko minu, tyttö», saattoi joku sanoa sille, »pieni aika, ja iso valkoinen herra kai-kai sinu». Tai joku toinen: »Iso valkoinen herra kai-kai sinu aivan varma, sen takia hän niin paljon katso sinu.»

Kai-kai merkitsee etelämeren englanninkielellä »syödä». Sen tiesi Jerikin. »Syödä» sanaa ei ollut sen sanastossa, mutta kai-kai oli, ja se merkitsi kaikkea, mitä »syödä» merkitsee, ja enemmänkin, sillä sitä käytettiin sekä substantiivina että verbinä.

Mutta tyttö ei hiiskahtanutkaan muiden kiusoitellessa. Hän ei puhunut milloinkaan, ei edes kapteeni Van Hornille, joka ei tietänyt hänen nimeäänkään.

Vasta myöhään iltapäivällä, sen jälkeen kun oli löytänyt tytön sairashuoneesta, Jeri palasi kannelle. Tuskin kapteeni, joka oli kantanut sen jyrkistä portaista, oli laskenut sen kannelle, kun se keksi uuden ilmiön – maan. Se ei nähnyt sitä, mutta se vainusi

sen läheisyyden. Sen kuono kohosi ja nuuski tuulta, joka oli tuonut sanoman, ja se luki ilmaa nenällään niin kuin ihminen lukee sanomalehteä silmillään: suolaisia höyryjä merenrannalta ja pakoveden aikaan paljastuneilta mutaisilta mangrovesoilta, troopillisen kasvillisuuden sulotuoksuja ja savujen hajua, joka tuli kaukaa, hyvin kaukaa.

Pasaatituuli, joka oli kuljettanut Arangin erään Malaitan esiinpistävän niemen suojaan, heikkeni, ja Arangi keinahteli kevyessä aallokossa jalusnuorat narahdellen ja purjeet lepattaen. Jeri heitti vain halveksivan, pilkallisen katseen isoonpurjeeseen, joka läiskähteli sen yläpuolella. Se tiesi jo, että sen uhkaukset olivat tyhjiä, mutta se osasi varoa jalusnuorain väkipyöriä ja kiersi mastorenkkaan.

Sillä aikaa kuin kapteeni Van Horn, joka tahtoi tyynen kestäessä harjoittaa miehistönsä ampuma-aseitten käyttöä ja hoitoa, otti lee-enfield-kivääreitä kattoikkunalta, Jeri kyyristyi yhtäkkiä ja alkoi hiipiä jäykin jaloin. Mutta kolmen askeleen päähän tavaralaatikoiden alla olevasta piilopaikastaan uskaltanut villikoira piti myöskin varansa. Se murisi uhkaavasti. Sen murina ei ollut kaunista. Se oli yhtä kolkkoa ja pahansuopaa kuin sen koko elämä oli ollut. Sellainen murina sai useimmat pienet eläimet säikkymään, mutta se ei tehonnut lainkaan Jeriin. Tämä jatkoi varmana etenemistään ja syöksähti, kun villikoira loikkasi koloonsa laatikkojen alle, sen perään jääden vain muutaman tuuman jälkeen.

Kapteeni Van Horn viskeli mereen puupalasia, pulloja ja

tyhjiä säilykerasioita ja komensi kahdeksaa innokasta laivamiestä ampumaan niitä. Jeriä kiihotti ja ihastutti pyssyjen pauke, ja se lisäsi melua kimeillä haukahduksillaan. Palaavat neekerit keräilivät kilvan kannelle putoilevia messinkihylsyjä, jotka heistä olivat suurenmoisia aarteita, ja pistivät niitä korviensa tyhjiin reikiin. Heidän korvissaan oli monta sellaista reikää, joista pienimpiin mahtui patruuna ja suurimmissa oli savipiippuja ja tupakkarullia, vieläpä tulitikkulaatikoltakin. Muutamilla korvolehden reiät olivat niin suunnattomat, että ne oli tukittu kolmen tuuman läpimittaisilla vuolluilla puupalikoilla.

Perämiehellä ja kapteenilla oli aina vyöllä automaattipistooli, ja niitä he paukuttivat nyt vuorotellen mustaihoisten henkeään pidättäen ihaillessa niin ihmeellistä pikatulta. Laivamiehet olivat kaikkea muuta kuin mestariampujia, mutta Van Horn tiesi yhtä hyvin kuin jokainen kapteeni Salomonin saarilla, että viidakon ja merenrannan alkuasukkaat ampuivat vielä huonommin ja että hänen laivamiehistönsä ampumataitoon saattoi luottaa, mikäli vain miehistö ei hädän hetkellä kääntyisi omaa laivaa vastaan. Borckmanin pistooli joutui epäkuntoon, ja hän sai Van Hornilta muistutuksen aseiden huolimattomasta hoidosta. Borckmanilta kysyttiin yrmeällä äänellä, montako ryyppyä hän oli ottanut ja siitäkö johtui, että hän ampui niin huonosti. Borckman selitti, että hänellä oli vähän kuumetta, eikä Van Horn huolinut ilmaista epäilyksiään, ennen kuin hetkistä myöhemmin kyyristyi Jeri sylissään mesaanipurjeen suojaan ja kertoi kaiken uudelle pikkuystävälleen.

»Syynä kaikkeen on hänen ryypiskelynsä, Jeri», selitti hän. »Se pakottaa minut, Herra paratkoon, hoitamaan paitsi omia vahtivuorojani puolet hänenkin vuoroistaan. Mutta hän sanoo sitä kuumeeksi. Älä usko sitä milloinkaan, Jeri. Sen aiheuttavat ryypyt, aivan yksinkertaisesti r-y-y-p-y-t. Hän on hyvä merimies selvänä ollessaan, Jeri. Mutta juovuspäissään hän on aivan mieletön. Silloin hänen päänsä on aivan pyörällä ja hän on ihan järjiltään, ja hän saattaa kuorsata myrskyssä, mutta kärsiä unettomuutta rasvatyynellä. Jeri, sinä joka parhaillaan aloittelet ensimmäisiä askeleitasi maailmassa neljällä pienellä, pehmeällä jalallasi, noudata kokeneen miehen neuvoa ja jätä ryypyt sikseen. Usko minua, Jeri-poikani, kuuntele isääsi, ryypyistä ei sinulle koskaan koidu hyvää.»

Sen jälkeen Van Horn jätti Jerin kannelle villikoiraa väijymään, meni alas hyttiin ja otti pitkän kulauksen samasta pullosta, jota Borckman oli äskettäin tullannut.

Villikoiran ja Jerin välinen sota tuli huvitukseksi ainakin Jerille, joka ei käynyt sitä ilkeydestä, vaan sydämensä riemuksi. Se antoi sille ihanaa voiman tuntoa, sillä villikoira pakeni aina sen edestä. Jeri oli ainakin heidän koirain kesken Arangin herra. Sen mieleenkään ei johtunut mieltä, miltä villikoirasta tuntui sen menettely, kun se pakotti toisen viettämään vihoviimeisen kurjaa elämää. Vain silloin, kun Jeri oli kannen alla, villikoira uskalsi muutamaa askelta kauemmas turvapaikastaan, ja silloinkin se kulki peläten ja vavisten pientä, lihavaa penikannappulaa, joka ei säikkyinyt sen murinaa.

Myöhään iltapäivällä Jeri, joka oli jälleen löylyttänyt villikoiraa, meni laivan perälle ja tapasi kapteenin istumassa kannella matalaan laitaan nojaten polvet koukussa ja hajamielinen katse suojanpuolelle suunnattuna. Jeri nuuski hänen paljasta jalkaansa, ei siksi, että sen olisi tarvinnut tunnustella, vaan koska sen muuten teki mieli niin tehdä ja ystävällisen tervehdyksen tarkoituksessa. Mutta Van Horn ei huomannut sitä, vaan tuijotti yhä merelle. Hän ei huomannut edes pennun läsnäoloa.

Jeri laski kuononsa kapteenin polvelle ja katsoi pitkään ja vakavasti tämän kasvoihin. Tällä kertaa kapteeni huomasi, ja miellyttävä väristys kulki hänen lävitseen, mutta hän ei nytkään hievahtanut. Jeri koetti uutta keinoa. Kapteenin käsi riippui veltona, puoleksi avoimena, kyynärvarren levätessä polvella. Jeri pisti pehmeän, kultaisen kuononsa silmiä myöten puoliavoimeen käteen ja pysyi aivan hiljaa. Jos se olisi voinut nähdä, se olisi havainnut säteilyn kapteenin silmissä, jotka olivat kääntyneet pois mereltä ja katsoivat siihen. Mutta Jeri ei voinut nähdä. Se pysyi hiljaa vielä vähän aikaa ja päästi sitten syvän, nyyhkyttävän huokauksen.

Se oli liikaa kapteenille, joka puhkesi niin sydämelliseen nauruun, että Jerin silkinhienot korvat painuivat luimuun kuin anteeksipyytäen sitä, että se rakasti ja kaipasi jumalan hymyn päivänpaistetta. Kapteenin nauru pani Jerin häntätöpykän rajusti heilumaan. Puoliavoin käsi sulkeutui lujaan puserrukseen, joka kokosi pehmeän nahkan poimuihin toiselle puolen Jerin

päättä. Sitten käsi alkoi pudistella Jeriä puoleen ja toiseen niin voimakkaasti, että Jerillä oli työ ja tuska pysytellessään jaloillaan.

Se oli suloista Jeristä. Enemmänkin: se oli hurmiota sille. Sillä sehän tiesi, että pudistus ei ollut vihamielinen eikä vaarallinen vaan se oli samanlaista kuin sen ja Miksin väliset leikit. Toisinaan se oli leikkinyt sillä tavoin Timin kanssa antaen hellyytensä purkautua melkein väkivaltaisena. Ja joskus, tosin hyvin harvoin, mister Hagginkin oli Jeriä rakastavasti riepotellut. Se oli Jerille puhetta, jonka merkityksestä se ei voinut erehtyä.

Leikin kiihtyessä Jeri päästi raivokkaimman murinansa, joka yltyi sitä mukaa kuin pudistuksen rajuus. Mutta sekin oli leikkiä, uskottelua sen uhkaamisesta, jota tahtoi kaikkein vähimmin uhata. Jeri ponnisteli ja riuhtoili koettaen vääntää poskensa höllän nahkan poimun niin, että olisi ylettänyt puremaan.

Kun kapteeni päästi sen irti ja sysäsi sen nopeasti luotaan, se palasi hampaat irvissä ja muristen, mutta joutui uudelleen puristukseen. Leikki jatkui, ja Jeri kiihtyi kiihtymistään. Kerran, kun kapteeni ei kyllin nopeasti ennättänyt väistäää, Jeri sieppasi hänen kätensä hampaittensa väliin, mutta ne eivät pureetkaan. Ne pusersivat ystävällisesti, jättäen jäljen ihoon, mutta eivät pureet.

Leikki kiihtyi edelleen, ja Jeri menetti siinä malttinsa. Se innostui niin, että se, mikä oli ollut teeskenneltyä, muuttui todelliseksi. Se oli taistelua, kamppailua kättä vastaan, joka otti kiinni, pudisteli ja sysäsi pois. Uskoteltua raivoa ei ollut enää

Jerin murinassa, raivo oli todellista. Kun se sysättiin pois ja hyökkäsi uudelleen, se haukkui kimakasti pennunraivoa kiehuen. Ja kapteeni Van Horn, joka ymmärsi tilanteen, ei tarttunut enää kiinni, vaan ojensi kätensä aivan avoimena rauhan merkiksi, mikä tapa on yhtä vanha kuin ihmiskäsi. Samalla hän lausui yhden ainoan sanan: »Jeri!» Siihen sisältyi yhtäaikaa nuhtelu, käsky ja rakastava huolenpito.

Jeri ymmärsi ja palasi järkiinsä. Se katui heti, nöyrtyi täydelleen ja luimisti korviaan anteeksipyytäen ja vakuuttaen sydämensä lämpöistä rakkautta. Se muuttui hampaat irvissä täydellä todella hyökkäävästä koirasta silmänräpäyksessä pehmeäksi, silkikiseksi kääröksi, joka lähestyi avointa kättä ja suuteli sitä kielellään, kielellä, joka valkoisten, hohtavien hampaiden välissä loisti kuin ruusunpunainen jalokivi. Ja seuraavassa hetkessä se oli kapteenin sylissä, poski poskea vasten, ja kieli nuoli nuolemistaan mykän olennon kaikella hellyydellä. Se oli todellinen rakkauden juhla, yhtä ihana heille kummallekin.

»Jumalan kiitos!» hymähti kapteeni Van Horn. »Sinä olet pelkkää suurta tunnetta, jonka keskellä on kultainen sydän ja jonka ympärille on kääritty kultainen verho. Jumalan kiitos, Jeri, sinä olet kultaa, puhdasta kultaa, sisältä ja päältä, eikä koko maailmassa ole toista veroistasi koiraa. Sinä olet jalointa kultaa, sinä kultainen koira. Ole sinä hyvä minulle ja rakasta minua, niin kuin minä aina olen hyvä sinulle ja rakastan sinua iankaikkisesta iankaikkiseen.»

Ja kapteeni Van Horn, Arangin paljassäärinen, lannevaatteeseen ja halpaan pumpulipaitaan puettu herra, joka päivästä päivään kuljetti laivallaan mustia ihmissyöjiä, jolla oli automaattipistooli vyössä valveilla ja nukkuessa, jonka päästä merenranta- ja viidakkokylät olivat luvanneet palkintoja ja jota kunnioitettiin voimakkaimpana kapteenina Salomonin saarilla, missä vain voimakkaat miehet saattoivat säilyttää henkensä: hän räpytti äkkiä kostuneita silmiään eikä saattanut hetkiseen nähdä pentua, jonka koko ruumis värisi rakkautta hänen sylissään ja joka suuteli pois hänen silmiensä suolaisen hempeyden.

VIIDES LUKU

Ja nopea tropiikin yö yllätti Arangin sen vuoroin keinuessa tyynessä, vuoroin kallistellessa tuulenpuuskissa Malaitan, ihmissyöjäin saaren, suojanpuoleisella rannikolla. Kaakkoispasaatin lakkaaminen aiheutti epävakaisen ilman, mikä teki ruoanvalmistamisen kannelle sijoitetussa »keittiössä» synninrangaistukseksi ja lennätti palaavat villit, vaikkei näillä ollut muuta kastuvaa kuin ihonsa, kiireesti kannen alle.

Ensimmäinen vahtivuoro, kahdeksasta kahteentoista, oli perämiehen, ja kapteeni Van Horn, jonka rankka sadekuuro pakotti alas hyttiin, otti Jerin mukaansa nukkumaan. Jeri oli väsynyt elämänsä vaiherikkaimman päivän monista kiihoituksista ja potki ja murisi unissaan. Kapteeni katseli sitä hymyillen ennen kuin pienensi lampun liekkiä, ja mutisi ääneen: »Jeri, näytä sille villikoiralle! Anna sille! Pöllytä sitä! Pöllytä sitä kuin riepua!»

Jeri nukkui niin sikeästi, ettei tiennyt mitään, kun kapteeni ilmaa haukkoen, lannevaate ja paita hiestä läpimärkänä nousi, kääri peitteen ja tyynyn kainaloonsa ja meni kannelle sen jälkeen kun sade, joka haihdutti ilmapiiristä viimeisenkin tuulenhenkäyksen, oli lakannut ja muuttanut hytin tukahduttavaksi höyrykaapiksi.

Jeri heräsi vasta siihen, että iso, kolme tuumaa pitkä russakka pureskeli sen varpaitten välistä arkaa, karvatonta nahkaa. Se

heräsi sätkyttäen kihelmöivää jalkaansa ja katseli russakkaa, joka ei juossut, vaan asteli arvokkaasti tiehensä. Se näki sen yhtyvän lattialla kihisevään russakkalaumaan. Jeri ei ollut milloinkaan nähnyt niitä niin paljon yhdessä joukossa eikä niin isoja. Ne olivat kaikki samankokoisia, ja niitä oli kaikkialla. Pitkinä riveinä niitä valui seinänraoista ja laskeutui lattialle tovereittensa joukkoon.

Tämä oli sopimatonta, Jerin mielestä se oli sopimatonta. Mister Haggin, Derby ja Bob eivät koskaan olleet sietäneet russakoita, ja heidän sääntönsä olivat Jerinkin sääntöjä. Russakka oli ikuinen vihollinen. Jeri hyppäsi lähimmän luo ja koetti musertaa sen lattiaa vasten käpälällään. Mutta silloin russakka teki tempun, jollaista Jeri ei milloinkaan ollut niiden nähnyt tekevän. Se nousi lentoon voimakkaille siivilleen kuin lintu. Ja kuin merkin saatuaan koko russakkajoukko pyrähti siivilleen ja täytti hytin surinallaan ja kuhinallaan.

Jeri hyökkäsi siivekkään parven kimppuun, tavoitteli hypähdellen lentäviä syöpäläisiä ja koetti iskeä niitä käpälillään lattialle. Toisinaan se onnistuikin tuhoamaan jonkun, eikä taistelu lakannut, ennen kuin kaikki russakat ikään kuin uuden merkin saatuaan hävisivät moniin rakoihin ja jättivät Jerin hytin valtiaaksi.

Sen ensimmäinen ajatus oli: Missä on kapteeni? Se tiesi, ettei tämä ollut huoneessa, mutta siitä huolimatta se nousi takajaloilleen ja tutki matalan lavitsan, ja sen pienet, herkät sieraimet värisivät ihastuksesta, kun se tunsu äskenpoistuneen

kapteenin hajun. Ja se sama voima, mikä sai sen nuuskimaan ja sen sieraimet värisemään, pani myöskin sen häntätöpykän heilumaan.

Mutta missä oli kapteeni? Se ajatus oli sen aivoissa yhtä selvänä ja määrättyä kuin samanlainen ajatus olisi ollut ihmisaivoissa. Ja samoin sitä seurasi toiminta. Ovi oli pantu haalla raolleen, ja Jeri meni kajuuttaan, missä puolisensataa mustaihoista voivotteli, huokaili ja kuorsasi unissaan. Ne täyttivät tiheänä rykelmänä sekä lattian että pitkät kaarevat penkit, niin että Jerin täytyi ryömiä niiden paljaiden jalkojen yli. Eikä siellä ollut valkoista, suojelevaa jumalaa. Se tiesi sen, mutta ei pelännyt.

Varmistuttuaan kumminkin siitä, ettei kapteeni ollut kajuutassa, Jeri valmistautui juuri vaaralliseen kiipeämiseen ylös jyrkkiä, tikapuiden kaltaisia portaita, kun se muisti sairashuoneen. Se meni sinne ja nuuski nukkuvaa pumpulipaitaan puettua tyttöä, joka uskoi Van Hornin syövän hänet, jos onnistui lihottamisyrityksissään.

Sitten se palasi portaiden juurelle, katseli ylös ja odotti toivoen kapteenin ilmestyvän ylhäältä sitä noutamaan. Jeri tiesi kahdestakin seikasta, että kapteeni oli kulkenut tätä tietä. Se oli ainoa tie, jota hän oli voinut kulkea, ja Jerin nenä kertoi, että hän oli siitä kulkenut. Jerin ensimmäinen kiipeämisyritys alkoi lupaavasti. Mutta kolmannelta askelmalta se luiskahti Arangin keikahtaessa aallokossa ja putosi. Pari kolme villiä heräsi ja alkoi katsella sitä ryhtyen pureskelemaan kostutetulla kalkilla

sivellyihin lehtiin käärittynä betelpähkinöitä.

Kaksi kertaa Jeri näin jo aivan alussa luisui portailta, ja useita villedä nousi tovereittensa herättäminä istumaan ja ilkkumaan sen ponnistuksille. Neljännellä kerralla sen onnistui nousta puoliväliin ennen kuin luiskahti ja putosi raskaasti kyljelleen. Tapausta tervehdittiin hiljaisella naurulla ja kuikkavilla kirskumisilla, jotka olisivat hyvin saattaneet lähteä isojen lintujen kurkuista. Se pääsi jaloilleen, pörhisti niskaansa ja murisi syvää halveksumistaan ympärillään oleville kaksijalkaisille alhaisille olennoille, jotka tulivat ja menivät suurten, valkoisten kaksijalkaisten jumalien, kapteenin ja mister Hagginin tahdon mukaan ja tottelivat heidän käskyjään.

Lannistumatta putoamisestaan lähti Jeri uudelleen kapuamaan portaita. Arangin hetkeksi hiljentynyt heiluminen auttoi sitä, niin että sen etukäpäälät olivat portaiden yläreunalla, kun seuraava hyökylaine tuli. Se piteli kaikin voimin kiinni koukistetuilla etukäpäälillään ja ponnistautui sitten kannelle.

Keskikannella kajuutanikkunan vierellä se näki kyykkysillään useita laivamiehiä ja Lerumien. Se tunnusteli niitä epäluuloisesti ja pysähtyi äkkiä jäykin jaloin, kun Lerumie sihahti hiljaisen uhkauksen. Eräs laivamies oli pitämässä perää, ja perämies seiso i lähellä ruoria vahdissa. Juuri kun perämies puhutteli ja kumartui silittämään Jeriä, tämä vainusi kapteenin olevan läheisyydessä. Heilautettuaan anteeksipyytäen häntätöpykkäänsä Jeri kipaisi vastatuuleen ja löysi kapteenin makaamasta raskaassa unessa kannella peitteeseen kääriytyneenä, niin että pää vain oli

näkyvissä.

Aivan ensiksi Jerin oli välttämättä iloisesti nuuskittava kapteenia ja heilutettava häntäänsä. Mutta kapteeni ei herännyt, ja hieno sumun tapainen sadesuihku sai Jerin kiertymään kokoon ja painautumaan kapteenin pään ja olan väliin. Silloin kapteeni heräsi ja sanoi: »Jeri!» matalalla, kuiskaavalla äänellä, ja Jeri vastasi koskettamalla viileällä, kostealla kuonollaan hänen poskeaan. Sitten kapteeni nukahti uudelleen. Mutta Jeri ei. Se nosti kuonollaan peitteen reunaa ja ryömi yli olkapään kokonaan peitteen sisälle. Kapteeni havahtui jälleen ja auttoi puolivalveilla sitä vierelleen.

Jeri ei vielääkään ollut tyytyväinen, vaan kiemurteli siksi, kunnes pääsi kapteenin kainaloon, jossa painoi päänsä kapteenin olkaa vasten. Silloin se syvään tyytyväisyydestä huoaten vaipui uneen.

Useita kertoja laivamiehet, jotka laskivat ja kiristivät jalusnuoria tuulen vaihtelun mukaan, herättivät huudoillaan Van Hornin, ja joka kerta tämä muisti pennun ja puristi sitä käsivarrellaan hyväilevästi puoleensa. Ja joka kerta silloin Jeri liikahteli unissaan ja painautui entistä lujemmin häneen.

Vaikka Jeri olikin epätavallinen koiranpentu, oli sillä rajoituksensa, eikä se lainkaan aavistanut, minkä vaikutuksen sen samettisen ruumiin pehmeä, lämmin kosketus teki kovia kokeneeseen kapteeniin. Se sai kapteenin muistelemaan menneitä, kaukaisia vuosia, jolloin hänen oma pieni tyttärensä nukkui hänen käsivarrellaan. Ja niin selvästi hän muisti kaiken

sen, että uni kaikkosi, ja mielikuvat, joiden sarjan pikku tyttö aloitti, kiduttivat polttavina hänen aivojaan. Ei kukaan toinen tietänyt, mitä hänen mielessään liikkui ja juuri näiden mielikuvien tähden hän oli tullut Salomonin saarille turhaan koettaen saada niitä pois mielestään.

Kun hänen käsivarrellaan lepäävä pehmeä koiranpentu oli herättänyt hänen muistonsa, näki hän ensin tytön ja äidin pienessä asunnossa Harlemissa. Se oli tosiaankin pieni, mutta se oli heidän kolmen onnellinen koti.

Hän muisti tytön pellavaisen tukan, joka vähitellen tummui äidin kultaisen tukan kaltaiseksi, yhtä runsaaksi ja kiharaiseksi. Hän muisti entisen ammattinsa, pelastusvaunun ja sen miehistön, joka oli työskennellyt hänen johdollaan. Sitten tuli mieleen se päivä, jolloin hänet herätettiin kolmen aikaan aamulla irrottamaan raitiovaunua erään apteekin murskautuneesta näyteikkunasta ja siirtämään sitä takaisin raiteilleen. He raatoivat koko päivän puolessa kymmenessä raitiotieonnettomuudessa ja palasivat vaunutalliin yhdeksän aikaan illalla parahiksi saadakseen uuden hälytyksen.

»Luojan lykky!» sanoi Clancey, joka asui hänen naapurinaan parin talon päässä. Van Horn oli vieläkin kuulevinaan hänen sanansa ja näkevinään hänen pyyhkivän hikeä likaisilta kasvoiltaan. »Luojan lykky, se on vain pikkutapaus, ja aivan meidän naapurissamme kymmenkunnan korttelin päässä. Niin pian kuin olemme siitä selviytyneet, voimme lähteä kotiin ja antaa esikaupungin poikain palauttaa vaunun talleille.»

»Meidän ei tarvitse tehdä muuta kuin nostaa hetkinen», oli hän itse vastannut.

»Mitähän siellä on tapahtunut?» kysyi Billy Jaffers, toinen vaunumies.

»Joitakuita ajettu yli – eikä heitä saada vaunun alta», ilmoitti hän, kun he hypähtivät pelastusvaunuun ja lähtivät liikkeelle.

Van Horn näki jälleen pitkän matkan kaikki yksityiskohdat unohtamatta edes erästä pikku viivytystä, mikä aiheutui paloruiskujen ja – tikkaiden kuljettamisesta radan poikki: sen aikana Clancey ja hän olivat kiusoitelleet Jaffersia, joka muka oli sopinut kohtauksista useiden tyttöjen kanssa, mutta ylimääräisen tehtävän vuoksi ei voinutkaan niihin mennä.

Perillä oli pitkä jono raitiovaunuja, ihmisjoukko, poliisiketju sitä pidättämässä, kaksi ambulanssia ja vahtivuorossa oleva nuori konstaapeli, joka tervehti häntä kalpeana ja järkyttynä: »Kauhea tapaus. Aivan mieltäkääntävä. Niitä on kaksi. Emme saa heitä pois. Olen koettanut. Luulen toisen vielä olleen hengissä.»

Mutta hän oli voimakas ja karaistunut, sellaiseen työhön tottunut mies. Vaikka hän oli väsynyt ankarasta työpäivästä ja ikävöi pieneen, viihtyisään kotiinsa, joka odotti häntä kymmenen talokorttelin päässä tehtävän päätyttyä, hän puhui iloisesti ja luottavaisesti sanoen kyllä saavansa onnettomat esiin kädenkäänteessä ja ryömi vaunun alle.

Hän näki jälleen itsensä katselemassa ympärilleen sähkölyhdyn joustinta puristaen. Hän näki kaksi kultaista,

paksua hiuspalmikkaa, ennen kuin hänen peukalonsa herposi joustimesta ja hän jäi pimeyteen.

»Elääkö toinen vielä?» kysyi kauhistunut konstaapeli.

Ja kysymys toistettiin, sillä aikaa kun hän koetti ponnistaa tahdonvoimaansa kyetäkseen jälleen sytyttämään lampun.

Hän kuuli itsensä vastaavan: »Hetken perästä sanon.»

Sitten hän näki itsensä taas katselevan. Hän katsoi kauan.

»Molemmat ovat kuolleet», vastasi hän rauhallisesti. »Clancey, anna minulle kolmen numeron väkivipu ja ota itse samanlainen vaunun toiseen päähän.»

Hän makasi selällään tuijottaen yksinäiseen tähteen yläpuolellaan, joka tuikahteli himmeänä ohuen pilviverhon takaa. Tuon menneen hetken tuska oli hänen kurkussaan, silloinen karvas kuivuus hänen suussaan ja silmissään. Ja hän tiesi – kukaan muu ei sitä tietänyt – sen, minkä tähden hän oli Salomonin saarilla, tiikpuisen huvipurren Arangin kapteenina, rahtasi villejä, pani alttiiksi henkensä ja joi skotlantilaista whiskyä enemmän kuin on terveellistä.

Sen yön jälkeen hän ei ollut katsonut lämpimästi yhteenkään naiseen. Mutta Salomonin saarten valkoiset miehet pitivät häntä paatuneena naisvihaajana, olivatpa kyseessä valkoiset tai mustat sulottaret.

Muistojensa äärimmäiseen kauhunkuvaan päästyään hän sai taas unen päästä kiinni ja nukahti mielihyvän vallassa tuntiessaan Jerin pään painon olkapäällään. Kerran, kun Jeri uneksien Meringesta ja mister Hagginista, Timistä, Panusta ja Miksistä

nyyhkytti hiljaa, Van Horn havahtui, puristi sitä rauhoittavasti ja mutisi uhkauksen: »Varjele sitä villiä, joka uskaltaa tähän pentuun koskea!..»

Kun perämies keskiyön tienoissa kosketti Van Hornia olkapäähän, teki tämä herätessään vaistomaisesti kaksi tekoa, ennen kuin oli täysin valveillakaan. Hän laski nopeasti oikean kätensä vyössään olevalle pistoolille ja mutisi: »Varjele sitä villiä, joka uskaltaa tähän pentuun koskea!..»

»Olemme Kopo-niemen kohdalla», selitti Borckman, kun molemmat miehet tuijottivat ylähangan puolella häämöttävään korkeaan maahan. »Matkaa ei ole tehty enempää kuin kymmenen mailia, eikä ole tietoaakaan paremmasta vauhdista.»

»Tuonne ylhäälle kokoontuu paljon tavaraa, milloin sitten alas tulee», virkkoi Van Horn, ja kumpikin katseli pilviä, jotka ajelehtivat hajanaisina joukkoina himmeiden tähtien alla.

Tuskin perämies oli noutanut peitteensä hytistä ja laskeutunut kannelle, kun virkeä, voimakas tuulenhenkäys syöksähti maalta päin ja alkoi kiidättää Arangia tyynessä vedessä yhdeksän solmun nopeudella. Hetkisen Jeri koetti seisoa vahdissa kapteenin kanssa, mutta pian se kääriytyi kokoon ja nukahti puoleksi kannelle, puoleksi kapteenin paljaalle jalalle.

Kun kapteeni kantoi sen peitteelle ja kääri sen siihen, se nukkui pian uudelleen, mutta ei aikaakaan, kun se oli jälleen hereillä, poissa peitteestä ja kapteenin kävelykumppanina kannella. Silloin aloitettiin toinen koulutunti, ja viiden minuutin kuluttua Jeri tiesi, että sen oli pysyteltävä peitteen suojassa, että

kaikki oli hyvin ja että kapteeni kulkisi koko ajan sen lähellä.

Neljän aikaan alkoi taas perämiehen vahtivuoro.

»Mentiin kolmekymmentä mailia», kertoi Van Horn. »Mutta tuuli muuttui epävakaiseksi. Pidä silmällä maanpuoleisia tuulenpuuskia. On parasta laskea nostoköydet kannelle vahtimiesten selviteltäviksi. Tietysti ne eivät pysy hereillä, mutta nukkukoot edes köysillä.»

Jeri heräsi kapteenin asettuessa peitteen alle ja ryömi kuin vanhasta tottumuksesta hänen kainaloonsa vaipuen uneen kerran onnellisena niiskautettuaan ja pienellä viileällä kielellään suudeltuaan kapteenin poskea, jota vasten sitä hellästi painettiin.

Puolta tuntia myöhemmin tuntui maailmanloppu olevan käsissä, mikäli Jeri saattoi sellaista käsittää. Sen herätti kapteenin nopea hypähdys, joka vieräytti peitteen ja sen syrjään. Arangin kansi oli muuttunut seinäksi, jota myöten Jeri luisui ärjyvässä pimeydessä. Jok'ainoa köysi naukui ja vinkui tuulispäitten rajusta voimasta.

»Isonpurjeen köydet selviksi! Joutuin!» kuuli Jeri kapteenin huutavan kovalla äänellä, se kuuli myös nuorien vinkuvan väkipyörissä, kun Van Horn kiristi pimeässä voimakkaasti kääntököysiä ja päästi kiireesti jalusnuoran juoksemaan polttavien kämmentensä läpi yhdellä ainoalla kiinnitysnaappulan väännöllä.

Kaikki tämä ja monet muut äänet, laivamiesten huudot ja Borckmanin ärjyntä, tunkeutuivat Jerin korviin, kun se liukui uuden, epävakaisen maailmansa jyrkkää pintaa pitkin. Mutta se

ei singahtanut laittaa vasten, jolloin sen hennot kylkiluut olisivat murtuneet. Sen sijaan lämmin vesi, joka virtasi merenpinnan alle vajonneen laidan yli himmeänä fosforitulena, otti sen pehmeään syliinsä. Siinä se sotkeutui ajelehtivaan nuoravyyhteen aikoissaan uida.

Ja se ui, ei henkeään pelastaakseen eikä kuoleman pelosta. Sen mielessä oli vain yksi ajatus: Missä oli kapteeni? Ei se ajatellut kapteenin pelastamista eikä voivansa olla hänelle avuksi. Sitä vain johdatti rakkaus, joka aina vetää sydäntä rakkaan olennon luo. Samoin kuin äiti vaaran hetkellä koettaa päästä lapsensa luo, samoin kuin kreikkalainen kuollessaan muisti suloista Argosta, samoin kuin sotilaat taistelukentällä vetävät viimeisen henkäyksensä vaimonsa nimi huulillaan, niin Jeri tässä maailmanlopussa kaipasi kapteenia.

Tuulispää lakkasi yhtä äkkiä kuin oli alkanut. Nytkähtäen Arangi saavutti pystysuoran kölin, ja Jeri jäi räpiköimään ylähangan valureikään. Se paapersi tasaisen kannen poikki kapteenin luo, joka seisoj hajasäärin jalusnuoran silmukka yhä kädessään ja lausui:

»Jumalan kiitos! Vihuri meni ohi! Sadetta ei tule!»

Hän tunsu Jerin viileän kuonon paljaalla pohkeellaan, kuuli sen iloisen niiskauksen ja kumartui sitä hyväilemään. Pimeässä hän ei saattanut sitä nähdä, mutta hänen sydämensä lämpeni varmuudesta, että Jerin häntä heilui.

Kannelle oli kokoontunut useita säikähtyneitä palaavia villejä, ja näiden valittavat, kimeät äänet muistuttivat lintujen

unista piipitystä. Borckman tuli aivan Van Hornin viereen, ja molemmat miehet koettivat jännityksestä väristen lävistää katseillaan ympäröivän pimeyden ja kuuntelivat meren ja ilman alkuaineitten ääniä.

»Missä on sade?» virkkoi Borckman äreästi. »Aina ensin on tuuli ja sitten sade, joka tappaa tuulen. Nyt ei sada!»

Van Horn tähysti ja kuunteli eikä vastannut. Jeri tunsu kumpaisenkin miehen levottomuuden, ja sekin oli jännittynyt. Se painoi viileällä kuonollaan kapteenin säärtä, ja lipaistessaan sitä ruusunpunaisella kielellään se sai suuhunsa meriveden suolaista makua.

Kapteeni kumartui äkkiä, kääräisi Jerin nopeasti peitteeseen ja asetti sen kahden kannelle mesaanimaston taakse sidotun jamssisäkin väliin. Varmuuden vuoksi hän vielä kietaisi köyden peitteen ympäri solmuun, niin että Jeri oli kuin kapalossa.

Tuskin se oli tehty, kun mesaanipurje läiskähti Jerin ylitse, tuuli täytti jyristen keulapurjeet ja isopurje häilähti Van Hornin löysentäessä jalusnuoraa kannen poikki sellaisella tempauksella, että laiva vapisi ja kallistui rajusti tuulen alle. Tämä uusi hyökkäys tuli vastakkaiselta suunnalta ja oli edellistä voimakkaampi.

Jeri kuuli kapteenin huutavan – ensin perämiehelle: »Pidä huolta isonpurjeen jalusnuorista! Sotkut selviksi! Minä hoidan taljat!» – ja sitten laivamiehille: »Batto! Höllennä mesaanitaljaa! – Ranga! Laske mesaanijalusta! Joutuin, joutuin!»

Samassa Van Hornin pyyhkäisi jaloiltaan luisuva joukko palaavia villejä, jotka olivat keikahtaneet kannelle yhdeksi sekamelskaksi ensimmäisestä tuulenpuuskasta. Sätkivä rykelmä, johon hänkin oli joutunut, kieri suojan puolen piikkilankoja vasten ja vajosi siellä veden alle.

Jeri oli niin lujasti sopukassaan, ettei se vierinyt pois. Mutta kun se huomasi kapteenin komennusten keskeytyvän ja hetkeä myöhemmin kuuli hänen kiroilevan piikkilangoissa, se päästi kimeän haukunnan ja alkoi raastaa ja repiä raivokkaasti peitettä päästäkseen irti. Jotakin oli tapahtunut kapteenille. Se tiesi sen. Muuta se ei tietänytkään, sillä se ei ajatellut ollenkaan itseään keskellä tätä maailmanlopun kaaosta.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.